

มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง

คำสอนชั้นปริญญาตรี

พุทธศักราช ๒๔๘๒-๓.

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ว่าด้วย

ยืม, ฝากทรัพย์, เก็บของในคลังสินค้า,
ปราณีประนอม, การพะนันและขั้นต่อ

โดย

หลวงประเสริฐมนูกิจ

เนติบัณฑิตไทย และ อังกฤษ B.A., LL.B. (Cantab)

สาธารณูปการ

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ว่าด้วย

ยืม, ฝากทรัพย์, เก็บของในคลังสินค้า,
ปราณีประนอม, การพะนันและขันท่อ.

	หน้า
ยืม	๑
ลักษณะยืม	๑
สัญญายืมใช้คงรูป	๔
สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้ยืม	๑๕
อายุความ	๑๖
ยืมใช้สลับเปลี่ยน	๑๗
สิทธิและหน้าที่ของผู้ยืม	๒๑
สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้ยืม	๒๒
ฝากทรัพย์	๓๓
หน้าที่และสิทธิของผู้รับฝาก	๓๕
ผู้รับฝากหลุดพ้นจากหน้าที่ที่จะต้องส่งคืนทรัพย์เมื่อใด	๔๔

	หน้า
ศัพท์และหน้าที่ของผู้ฝาก	๔๔
ความระงับแห่งสัญญาฝากทรัพย์	๔๕
วิธีชำระการฝากเงิน	๔๖
อายุความฝากทรัพย์	๔๗
วิธีชำระสำหรับเจ้าสำนัก โรงแรม	๔๘
เก็บของในคลังสินค้า	
การบังคับจำหน่าย	๕๕
วิธีคนต้นค้ำทเก็บรักษา	๖๐
หน้าที่และศัพท์ของนายคลังสินค้า	๖๑
สินค้าที่เก็บรักษา	๖๓
แบบประทวงสินค้าของห้างบอเนียวด้านหน้า	๖๓
ปราณี่ประนอมยอมความ	
แบบสัญญายอมความในศาล	๖๕
ผลแห่งสัญญาปราณีประนอมยอมความ	๗๒
บุคคลใดทำสัญญาปราณีประนอมได้	๗๓
การพะนันและขันต่อ	
	๗๔

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ว่าด้วย

ยืม, ฝากทรัพย์สิน, เก็บของในคลังสินค้า,
ปราณีประนอม, การพะนันขันต่อ.

ลักษณะยืม

อันการยืมสิ่งของกัน ไซ้หน้เป็นกิจ การที่ เกิดขึ้น ในชีวิตบุคคลเรา
แต่ไม่มีใครคอยหนักถึงดีที่หน้าทของคนตามกฎหมายว่ามีอยู่อย่าง
บ้าง ผู้ที่ขอยืมของเขามาใช้ก็มุ่งอยู่แต่ว่าต้องการของนั้นเขามาใช้ตาม
ความประสงค์ของตนเท่านั้น ส่วนผู้ที่ยืมก็หวังแต่ว่าเมื่อเขาใช้เสร็จ
แล้วเขาก็ต้องส่งคืน มิไต่กันกว่าหน้าทและดีที่หน้าทตามสัญญาจะเกิดขึ้น
และสัญญาต้นตอเมื่อใด.

สัญญาขอยืมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จัดไว้ในประเภท
เอกเทศสัญญา (Specific Contract)

สัญญาขอยืมทรัพย์สิน คือ สัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่า "ผู้ให้
ยืม" ตกลงส่งมอบทรัพย์สินให้บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่า "ผู้ยืม" ใช้
ชั่วคราวโดยมีเวลาจำกัดหรือไม่จำกัด.

ข้อสำคัญสัญญาขอยืมจะบริบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้ส่งมอบทรัพย์สินให้ยก
คราบโดยยังไม่มี การส่งมอบทรัพย์สินให้ยกแก่ผู้ยืมแล้ว สัญญาขอยืม

ยังไม่บริบูรณ์ ดัชนีและหน้าที่ของมูไฮยมและมูฮิมยังไม่มีจน เช่น เราสัญญาจะให้เพื่อนเรายืมหนังสือกฎหมายเล่มหนึ่งไปอ่าน ถ้าเรายังไม่ได้นำหนังสือกฎหมายเล่มนั้น ให้แก่เพื่อนเราไปแล้ว ก็ยังไม่มีความผิดเกิดขึ้น คงมีแต่สัญญาจะให้ยืมเท่านั้น.

สัญญาจะให้ยืมจะต้องทำอย่างไรจึงจะผูกพันคู่สัญญานั้น ประมวลกฎหมายว่าด้วยลักษณะยืมมีบัญญัติไว้ว่า จะต้องทำสัญญากันเป็นลายลักษณ์อักษรลงลายมือชื่อฝ่ายที่รับผล หรือเพียงแต่ตักปากตงคำกันก็ได้ เช่น เราพูดขอยืมรถยนต์จากเพื่อนเราเพื่อให้มารับเราไปส่งที่โรงเรียน เพื่อนเราก็ตกลงจะส่งรถยนต์มารับ ตามที่กำหนดไว้ ครั้นถึงเวลาเพื่อนเราไม่ส่งรถยนต์มารับ เป็นเหตุให้เราขาดส่งรถไปให้เพื่อน เราจะมีคดีเรียกร้องอะไรได้บ้างตามกฎหมาย

ถ้าจะกล่าวตามหลักกฎหมายอังกฤษแล้ว สัญญาจะให้ยืมทรัพย์สินจะมีผลบังคับได้ตามกฎหมายก็ต่อเมื่อคู่สัญญาได้ทำสัญญากันเป็นลายลักษณ์อักษร ลงลายมือชื่อประทับตรา (ตามศัพท์กฎหมายเรียกว่า Contract under Seal) ดู Jenk's Digest of English Civil Law, 2nd. Ed. Vol. I page 198 § 437

การที่กฎหมายอังกฤษมีหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ เพราะเหตุว่าสัญญาธรรมดาที่ไม่ได้ทำกันเป็นลายลักษณ์อักษรลงลายมือชื่อประทับตราแล้วต้องมีสิ่งจาง (consideration) จึงจะก่อให้เกิดเป็นสัญญาขึ้น แต่การจะให้ฝากยืมหนังสือไปใช้ ออกฝ่ายหนึ่งก็ไม่มีสิ่งจาง (consideration) อะไรตอบแทน ผู้ยืมฝ่ายเดียวเท่านั้นเป็นผู้ได้รับประโยชน์จากการยืม ผู้ให้ยืมไม่มีอะไรที่เป็นคุณประโยชน์ตอบแทนเลย

ส่วนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเราคดีฉ้อฉล (consideration) นอกจากการเบี่ยงเบนองค์สำคัญที่จะก่อให้เกิดสัญญา ดังจะเห็นได้จากมาตรา ๓๓๒ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า "อนันตกรรมนั้น ได้แก่การใด ๆ อันทำโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัครมุ่งโดยตรงต่อการผูกพันสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิ" ซึ่งแสดงให้เห็นอยู่ในตัว โดยชัดแจ้งแล้วว่าไม่ต้องมีฉ้อฉลจางคอบแทนก็เกิดผูกพันขึ้นได้ และหากเกณฑ์ก่อให้เกิดสัญญาในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๒ ลักษณะ ๒ ทงลักษณะกัมแคเพียงคำเสนอ (offer) กับคำรับ (acceptance) ซึ่งเป็นเหตุก่อให้เกิดสัญญา เช่น เราบอกขายรถยนต์กับเพื่อนเราราคา ๕๐๐ บาท นคอคำเสนอขาย เมื่อเพื่อนเรารับคำ ตอบว่าตกลงซื้อตามราคานั้น เพื่อนเราทำคำรับ สัญญาซื้อขายก็เกิดขึ้นทันทีตามคำรับ แต่ถ้าเราทำคำเสนอขอยืมเงินเพื่อนไปเสียคำขอไปโดยกฎหมายในขณะนั้นซึ่งเบี่ยงเบนสุดท้าย เพื่อนเราทำคำรับว่าได้ ครนถงฉนวนนดเพื่อนไม่ยอมให้เรายืมเงิน ตามหลักกฎหมายทุกตัวข้างต้นก็น่าจะคิดว่า สัญญาจะใหยืมนั้นเกิดขึ้นแล้ว คู่สัญญามัดมัดจะจัดการไปตามกฎหมายได้ แต่เมื่อมาระตถถึงว่าการให้กนยืมของไปไซ้หน ผู้ให้ยืมไม่ได้รับประโยชน์อะไรตอบแทน (เว้นแต่ยแต่การกนยืมเงินซึ่งคิดเอาดอกเบี้ยกันได้ หรือในการให้ยืมไซ้เงินเปิดองซึ่งผู้ให้ยืมอาจจะเรียกค่ามาเห็นใจได้ ดังจะได้อธิบายต่อไปภายหลัง) ฉะนั้นจึงไม่น่าจะยอมรับบังคับ สัญญาจะใหยืมที่เกิดขึ้นด้วยคำเสนอและคำรับแทน

๔ ยืม, ฝากทรัพย์, เก็บของในคลังสินค้า, ปรากฏประยอม, การพะนันขั้นต่อ

สัญญายืม ทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แบ่งแยก
ออกเป็น ๒ ชนิด คือ

๑. สัญญายืมใช้คงรูป (Loan for use)
๒. สัญญายืมเงินใช้ส่นเปลือง (Loan for consumption)

สัญญายืมใช้คงรูป

มาตรา ๖๕๐ ให้บทวิเคราะห์ว่า "อันว่ายืมใช้คงรูปนั้นคือสัญญา
ซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้ให้ยืม ให้บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่าผู้ยืมใช้ส่นเปลือง
ทรัพย์อันหนึ่งซึ่งใดก็ได้เปิดตา และผู้ยืมตกลงจะคืนทรัพย์ ส่นนั้นเมื่อ
ได้ใช้ส่นเรียบร้อยแล้ว"

ลักษณะของสัญญายืม ใช้คงรูปที่มีบทวิเคราะห์อยู่ข้าง บนแยก
ออกได้ดังต่อไปนี้ :-

(๑) ผู้ยืมไม่ได้กรรมสิทธิ์ คงได้แต่สิทธิครอบครองเท่านั้น
กรรมสิทธิ์ในทรัพย์ที่ให้ยืมคงอยู่แก่ผู้ให้ยืม

(๒) สัญญายืมใช้คงรูปเป็นสัญญาเฉพาะตัวผู้ยืม กล่าวคือ
เมื่อผู้ยืมตายสัญญาผูกพันอันระงับ (มาตรา ๖๕๗) ทายาทของผู้
ยืมไม่มอำนาจที่จะเอาทรัพย์ที่ยืมไปใช้ต่อ

(๓) ผู้ยืมได้ใช้ส่นทรัพย์นั้นได้เปิดตาโดยไม่ต้องเสียค่าเช่า -
เห็นจรวัดให้แก่ผู้ยืม ตามการให้มาเห็นจตอบแทนการให้ยืมทรัพย์
ไปใช้แล้ว การยืมนั้นอาจจะกลายเป็นสัญญาเช่าทรัพย์กันไป เช่น
เราพูดขอยืมรถยนตร์ของเพื่อนเราเพื่อไปเที่ยวตากอากาศโดยคิดค่าบ่่วย
การให้ชั่วโมงละ ๓ บาทตงน

(๔) ผู้ยืมตกลงจะคืนทรัพย์สิน เมื่อได้ใช้ทรัพย์สินแล้ว เช่น
ขอยืมแหวนเพื่อแต่งงานหรือขอยืมรถจักรยานยนต์ เมื่อไปเที่ยวมาแล้วจึง
คืนคนแหวนนั้นให้แก่เจ้าของ

ตามธรรมดาเวลาจะยืมทรัพย์สินเขาไปใช้ โดยมากเจ้าของมักถาม
ก่อนให้ยืมว่าเมื่อได้จะคืน ผู้ยืมก็จะให้คำตอบว่าเมื่อนั้นเมื่อนี้ จึง
เป็นอันตกลงได้ว่าผู้ยืมตกลงจะคืนเมื่อใช้เสร็จหรือเมื่อถึงกำหนดเวลา

(๕) ทรัพย์สินที่ยืมนั้นต้องเป็นวัตถุที่มีรูปร่างสามารถจะส่งมอบ
แก่กันได้เช่นสังหาริมทรัพย์ตามมาตรา ๓๐๓

ในบทวิเคราะห์ศัพท์ที่กล่าวถึงไว้ว่า “ทรัพย์สิน” ซึ่งตาม
มาตรา ๘๘ หมายความว่า วัตถุที่ไม่มีรูปร่างด้วย เช่น สิทธิต่าง ๆ
เป็นต้น แต่อย่างไรก็ดี สิทธิต่าง ๆ เช่น สิทธิในครอบครัวหรือสิทธิของรอง
คิดในโรงศาลนั้น ไม่สามารถที่จะส่งมอบให้ยืมกันได้ ฉะนั้นมาตรา
๒๕๐ ใช้คำว่า “ทรัพย์สิน” ก็ไม่ควรจะตีความเลยไม่ว่าสิทธิก็เป็น
วัตถุที่ส่งมอบกันได้

ปัญหาที่ยังมากกว่า “สังหาริมทรัพย์” จะเป็นวัตถุที่ยืมกัน
ได้หรือไม่ เพราะคำว่า “ทรัพย์สิน” ในบทวิเคราะห์ศัพท์นั้นรวมความ
ถึงสังหาริมทรัพย์ด้วย

ตามหลักกฎหมายของต่างประเทศ เช่น อังกฤษ เป็นต้น มีว่า
ทรัพย์สินที่ยืมกันได้ต้องเป็นสังหาริมทรัพย์เท่านั้น สังหาริมทรัพย์
(real property) จะเป็นวัตถุแห่งสัญญาได้ การที่บุคคลหนึ่งให้
บุคคลอีกคนหนึ่งใช้ที่ดินชั่วคราวไม่ว่าจะใช้ที่ดินนั้นโดยวิธีใด ๆ เช่น ให้

๖ ยืม, ฝากทรัพย์, เก็บของในคลังสินค้า, ปรานีประนอม, การพะนันขั้นต่อ

คังแฉงตอยชายของเบณฑน กฎหมายอังกฤษถือว่าการยอมให้เข้า
ไปอาศัย (leave and license) ไม่ใช่สัญญายืมไรที่ดิน ซึ่งเจ้าของที่
ดินจะต้องรับผิดชอบในเมื่อบุคคลนั้นได้รับอันตราย เช่น เรามักเห็นแปลง
หนึ่ง เราได้วางฝากตกใจไว้ ถ้าเราให้เพื่อนเข้าไปอาศัยอยู่โดยไม่ได้
บอกให้เพื่อนทราบว่ามิหลุมฝากซ่อนไว้ในที่นั้น เราต้องรับผิดชอบ
เราไปตกหลุม ฝากท่าเท้า (ดู (Wyatt on Bailments page 81)

ส่วนกฎหมายของเราก่อนใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็
ไม่มีใครพูดหรือใช้คำว่าให้ยืมที่ดิน ทำไร ทำนา โดยมากก็จะใช้คำว่า
ให้ที่ดินอาศัยอยู่ อาศัยทำกิน เช่น:-

กฎหมายลักษณะเบ็ดเสร็จ (ดูกฎหมายราชบุรีเดิม ๓ หน้า ๕๒๕
ถึง ๕๔๓) ซึ่งกล่าวถึงการยืมทรัพย์และอาศัยที่ดินทำประโยชน์ไม่มี
ตอนใดใช้ศัพท์ "ยืม" สำหรับการที่อนุญาตให้บุคคลเข้าไปใช้ที่ดินเพื่อ
ประโยชน์ต่าง ๆ คงพบแต่การยืม ช้าง ม้า โค กระบือ เรือ
เกวียนและสิ่งของ ส่วนการให้ผู้อื่นเข้าไปอยู่ในที่ดินใช้ศัพท์ "อาศัย"
ซึ่งแสดงให้เห็นว่าวัตถุประสงค์แห่งสัญญาเป็นดังการยืมทรัพย์ทางน

พระราชบัญญัติออกโฉนดที่ดิน ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๔๕๘

มาตรา ๓ "ถ้าผู้หนึ่งผู้ใดถือว่าตนมีอำนาจอาศัยที่ดินของคนอื่น
ได้โดยบังเขตตลอดมาตามลักษณะเบ็ดเสร็จบทที่ ๔๒ และที่ดินนั้น
เป็นที่ดินออกโฉนดแผนที่แล้ว ก่อนวันประกาศพระราชบัญญัตินี้ให้
ถือว่าตนมีอำนาจอาศัยนั้นมาจตุระเบียง.....ถ้าละเลยไม่
จตุระเบียง.....ให้ถือว่าไม่มีอำนาจอาศัยได้.....ภายหลังวัน

ประกาศพระราชบัญญัติฉบับหนึ่ง ห้ามไม่ให้ศาลตั้ง หลายยกบทอาศัย ในลักษณะเบ็ดเสร็จมาใช้อีกต่อไป”

มาตรา ๒ “ถ้าเจ้าของที่ดินได้ออกโฉนดแผนที่แล้ว จะให้ผู้นั่งผู้ใดอาศัยอยู่ในที่ดิน มีกำหนดเวลาช้าเร็วเท่าใดก็ดี และถามความประสงค์จะให้ฟ้องร้องกันใดแล้ว ต้องจดทะเบียนไว้ต่อหอทะเบียน.....”

ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จะเห็นได้ชัดว่าการทำให้ผู้นั่งเขาอยู่ในที่ดินเรียกว่า “อาศัย” ไม่ใช่ “ยืม”

คำอธิบายลักษณะที่ดินของพระยาพิชารณาปฤชามาตร์ (ผู้ช่วยวิฆวณีย์) เล่ม ๓ หน้า ๓๔๖-๓๕๘ ซึ่งว่าด้วยให้คนอื่นเข้าไปอยู่ในที่ดิน ในคำอธิบายได้ใช้คำศัพท์ “อาศัย” ในเรื่องบุคคลเข้าไปอยู่ในที่ดินของบุคคลอื่น ไม่ได้ใช้คำศัพท์ “ยืม” เลย และลักษณะของผู้อาศัยในที่ดินก็แตกต่างกับลักษณะของผู้นั่งใช้คงรูปเช่น เจ้าของที่ดินไม่มีโฉนดยอมให้ผู้อาศัยปลูกเรือนแต่ไม่จริงต่อมรดกเบเนเซดคอยู่ถึง ๓๕ ปี ที่ดินนั้นเบเนดทริกแกมอยู่ แต่จะขายที่ดินไม่ได้จะขายคงขายได้แต่เรือนที่ปลูกเท่านั้น หรือจะพูดออกนัยหนึ่งผู้อาศัยอยู่ในที่ดินนั้นได้จนตลอดชีวิต (ลักษณะเบ็ดเสร็จบทที่ ๕๒-๕๖) แต่ผู้นั่งใช้คงรูปไม่ได้รับสิทธิอย่างนั้น

ส่วนประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บรรพ ๕ ลักษณะ ๕ ก็ใช้คำว่า “อาศัย” ไม่ได้ใช้คำว่า “ยืม” แต่มาตรา ๓๒๘๘ ว่า การได้

มาโดยนตกรรม ซึ่งขตั้ง หาริมทรัพย์หรือทรัพย์ ดัทธิอันเกี่ยวกบตั้งหา
 ริมทรัพย์นั้นไม่บริบูรณ์ เว้นแต่นตกรรมจะได้ทำเป็นหนังสือและได้
 จดทะเบียน การได้มากับเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งหมายความว่า
 “ดีทธิดาศัย” จะเกิดกข้อ เมื่อทำเป็นหนังสือจดทะเบียน จึงทำให้
 คิดไปว่าตราบ โดยังไม่ได้จดทะเบียน “ดีทธิดาศัย” แลว “ดีทธิ
 ดาศัย” ก็ยังไมเกิดขนตามกฎหมาย ถ้าไม่ใช้เป็นการยอมกนแลว ก็
 จะใช้กฎหมายลักษณะยมาบังคับกรณีพพาทไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้จะ
 ใช้กฎหมายอะไรเดำมาบังคับในกรณีทให้บุคคลใช้ที่ดินทำประโยชน์เช่น
 เราให้เพื่อนเราเข้าไปอาศัยทำนา แต่ไม่ได้ไปทำหนังสือจดทะเบียน
 กับเจ้าพนักงาน เพื่อนเราจึงไม่มีดีทธิดาศัยตามกฎหมาย ถ้าฝ่ายใด
 ฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ของตน จะใช้กฎหมายอะไรมาบังคับ
 ตามมาตรา ๑๕๐๘ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบของ
 เขามาใช้บังคับโดยอนุโตม เหตุใดกฎหมายจึงไม่บัญญัติให้นำบท
กฎหมายว่าด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบของผูยมาใช้บังคับ
เดำ ? เมื่อกฎหมายให้นำหน้าที่และความรับผิดชอบของผูยเข้ามาใช้บังคับ
 โดยอนุโตมเช่นนแลว ก็ยอมเห็นได้ว่าผูยอาศัยมีฐานะคล้ายผูยเช่า และ
 การเช่าทรัพย์ไม่จำกัดประเภททรัพย์ทเป็นวัตถุสังัญญาเช่า เราจะเช่า
 ที่ดินกนก็ได้ โดยเหตุนี้แลจะจึงอาจตั้งนษฐานได้ว่าวัตถุแห่งสังัญญา ยัม
 ต้องเป็น “ตั้งหาริมทรัพย์” ซึ่งสามารถยึดถือครอบครอง เป็นเจ้า
 ของกรรมดัทธิ และอสังหาริมทรัพย์ ไม่น่าจะเป็นวัตถุแห่งสังัญญา ยัมใช้
 คงรูป

สัญญา ยัม ใช้คงรูป จะบริบูรณ์ ก ต่อเมื่อได้มีการ ตั้ง มอบ ทรัพย์
ให้ยมแก่ผู้ยมหรือผู้แทนของผู้ยมตาม มาตรา ๒๔๓ เช่นเราให้คนใช้
ของเราไปยมนาฬิกาจากเพื่อนหนึ่งเรือน คนใช้ได้รับนาฬิกาแล้ว
แต่ด้วยความเดินเตื่อทำนาฬิกาแตกเสียตามทางก่อนมาถึง เราต้องรับ
ผิดชอบในการ ที่นาฬิกาเสียหายบอบด์ตายไป

การตั้งมอบทรัพย์ให้แก่ผู้ยม ๒ ชนิด

(๑) การตั้งมอบทรัพย์โดยตรง คือการหยิบยื่นทรัพย์นั้นให้
แก่ผู้ยม เช่นเราตั้งมอบหนังสือกฎหมายให้แก่ผู้ยมรับไป.

(๒) การตั้งมอบโดยปริยาย คือการตั้งมอบที่ปราศจากการ
หยิบยื่นตัวทรัพย์ให้ยม เช่นส่งตุ๊กตุมแจเพื่อไปไว้ห้องที่เก็บทรัพย์
ให้ยม. หรือส่งตุ๊กตุมแจสำหรับ คัดเครื่องรถยนต์ให้แก่ผู้ทขอยม
รถยนต์ หรือถาทรัพย์นหมตลักษณะที่ไม่สามารถจะหยิบยกตั้งให้
กันได้ ก็แสดงกรียาอย่างใดอย่างหนึ่ง ยอมให้ผู้ยมขนเอาทรัพย์ไป
ใช้ เช่นเราขมตุ๊กตุมแจที่บัสนามหญ้าซึ่งเจ้าของไม่สามารภจะหยิบยก
ยื่นให้เราได้. เจ้าของเพียงแต่ยอมให้เราเข้าไปตากตุ๊กตุมแจนั้นมา ก็
ถือว่าได้มีการตั้งมอบกัน โดยปริยาย

ในการตั้งมอบโดยปริยายนี้ ตราบใดที่ผู้ยมยังไม่ได้ออกครอบ
ครองทรัพย์ที่ยมแล้ว ตราบนั้นความรับผิดชอบยังไม่เกิดขึ้น เช่นเราตั้ง
ตุ๊กตุมแจสำหรับ คัดเครื่องรถยนต์ให้แก่ผู้ยมไปเอา รถยนต์ ที่เก็บอยู่
นอกแห่งหนึ่ง ผู้ยมรับตุ๊กตุมแจไปแล้ว แต่ยังไม่ถึงตัวรถยนต์
ถารถยนต์เกิดอันตรายขึ้นด้วยประการใด ๆ ผู้ยมยังไม่ต้องรับผิดชอบ

ดีทชและหน้าทของผูยม จะมชน กคตเมอ ผูยมไปถิง และเขาครอบครอง
รถยนครนนแถว การตั้งมอบไม่จำเป็นจะตองตั้งมอบให้เฉพาะแต่
ผูยม เพียงแต่ตั้งมอบทรัพย์สินให้มแก่บุคคลผู้ใดรับมอบหมายให้
มารับมอบทรัพย์สินนุกไซได้

สัญญาขายมไซคังรูประงับตั้งคตเมอ :-

(ก) ผูยมตั้งแก่กรรมตามมาตรา ๖๔๗ กตาวคตเมอผูยม
ตาย ทายาทของผูยมจะเอาทรัพย์สินไปไซ้สรอยเหมอน อย่างทผูยม
เคยไซ้สรอยไม่ได้ ทายาทของผูยม มหน้าทแต่จะตั้งคนทรัพย์สิน ทยม
นน ให้แก่ผู้ให้มแทนน แมการให้มทรัพย์สินกันจะไดกำหนดเวลาดัง
คนทรัพย์สินไวคค ถ้าผูยมตายก่อนถึงกำหนดเวลาดจะตั้งคนทรัพย์สินแถว
ทายาทกไม่มตั้งทชทจะถอเอาประโยชน์แห่งกำหนดเวदानน ทายาทจะ
ตองตั้งมอบคนทรัพย์สินในโอกาสแรกทจะทำได้ มฉนนทายาทจะตองเป็น
ผู้รับผิดชอบ เช่นยมรถยนครไซ้กำหนด ๓ เดือน ผูยมตายก่อนถึง
กำหนด ๓ เดือน ถ้าทายาทเอารถยนครนนไปไซ้สรอยคตไป ทายาท
จะตองรับผิดชอบ ไซ้คตักหรือค่าง ๆ แถคตต้นเปิดองแห่งนามนเครองนามน
เป็นชน ๆ ถ ๆ แต่ถาผู้ให้มตายก่อนกำหนดเวลาดทผูยมจะตั้งคนทรัพย์สิน
สัญญาขายมไซคังรูปหาระงับตั้งไม่ ดีทชของผูให้มมอย่างไร ก็คกไป
แก่กองมฤคก กองมฤคกจะเรียกคนทรัพย์สินก่อนกำหนด โดยไม่มีเหตุผล
ตามกฏหมายไม่ได้. ตามอุทธาหรณชางคณ ทายาทผู้ให้มจะเรียก
รถยนครคนก่อนถึงกำหนด ๓ เดือน โดยอ้างเหตุว่าสัญญาขายมระงับไป
เพราะผู้ให้มตายไม่ได้.

(๑) ผู้ให้ยืมบอกเด็กสัญญาตามมาตรา ๒๔๕ และผู้ให้ยืมจะบอกเด็กสัญญาได้ในกรณีดังต่อไปนี้ คือ :-

(๑) ถ้าผู้ยืมเอาทรัพย์ที่ยืมไปใช้สอยในการอย่างอื่นนอกจากการอันเป็นปกติแก่ทรัพย์นั้นเช่นเอากรรไกรตัดผ้าไปตัดตัด (มาตรา ๒๔๓)

(๒) ถ้าผู้ยืมเอาทรัพย์ที่ยืมไปใช้ นอกจาก การ อันปรากฏในสัญญา เช่นขอยืมมาเพื่อจะไปปากน้ำ แต่กลับเอาไปดองเมือง ผู้ยืมต้องรับผิดชอบ ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้นแก่ตัว เพราะเอาทรัพย์ไปใช้ผิดจากที่ได้สัญญา (มาตรา ๒๔๓)

(๓) ถ้าผู้ยืมเอาทรัพย์ที่ยืมไปให้บุคคลภายนอกใช้สอย (มาตรา ๒๔๓) เพราะการให้ยืมทรัพย์นั้นเกี่ยวกับคุณภาพของบุคคลที่ยืมด้วย ถ้าบุคคลที่มายืมเป็นคนทีละเพราะแล้ว ผู้ให้ยืมอาจจ้องรังเกียจไม่ยอมให้ยืมก็ได้ แต่มีบางกรณีที่ผู้ยืมอาจให้บุคคลภายนอกใช้สอยแทนตนได้ซึ่งจะอธิบาย เมื่อถึงคราวที่จะกล่าวถึงถึงที่นี้แต่หน้าทของผูยืม

(๔) ถ้าผู้ยืมเอาทรัพย์ที่ยืมไปไว้นานกว่าที่ควร จะเอาไว้ (มาตรา ๒๔๓) แต่กำหนดเวลาแต่ไหนจึงจะถือว่าเป็นการนานกว่าที่ควร ทงนยอมแล้วแต่พฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ ไป เช่นยืมปากกาหมกซึมเพื่อเขียนจดหมายถึงเพื่อน ถ้าผู้ยืมเอาปากกานั้นไว้คง ๒ วันก็พอจะกล่าวได้ว่า เขาปากกานั้นไว้นานเกินควร หรือยืมแหวนเพชรเพื่อแต่งไปเที่ยวงานฉลองของญาติ ถ้าเดยวันที ๒๕ มิถุนายนไป

แล้ว ผู้ยืมยังไม่ส่งคนทักพอจะถือได้ว่าเขาแหวงหน่วไว้นานเกินควร หรือ
ยืมบนเพื่อเอาไปตรวจราชการต่างจังหวัด เมื่อกลับมาแล้วยังไม่ส่ง
คน ทักถือได้ว่าเขาบนเขาไว้นานเกินควร

(๕) ถ้าผู้ยืมไม่ส่งฉันทรวพยทียมไป เหมือนอย่างวิญญูชนจะพึง
ส่งฉันทรวพยของคน เช่นยืมหนังสือกฎหมายมาอ่าน ผู้ยืมไม่ถนอม
เก็บให้ดี เทียบโยนทิ้ง โยนขว้างทำให้หนังสือยับเยิน ซึ่งไม่มี
วิญญูชนทั้งหลายเขาใจและเก็บหนังสือกันตงหน

ดีทั้งและหน้าทของผู้ยืมใช้คงรูปมีต่อไปน คือ

(๑) ตามมาตรา ๖๕๒ ผู้ยืมจะต้องเป็นผู้เดียวคาฤชากรรมนิยมใน
การทำสัญญา ค่าส่งมอบ และค่าส่งคืนทรัพย์เงินไว้แต่จะได้มีกฎหมาย
บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น

(๒) ตามมาตรา ๖๕๓ ผู้ยืมจะต้องเสียค่าเสียหายอันเป็นปกติแก่
การบำรุงรักษาทรัพย์ต้นซึ่งยืมหน เช่นยืมมาเอาไปตี ผู้ยืมจะต้อง
เป็นผู้ออกค่าหญ้า ค่าฟาง ค่าข้าว ซึ่งเป็นอาหารของม้าตามปกติแก่
การบำรุงรักษา

(๓) ผู้ยืมจะต้องใช้ทรัพย์ต้นตามการอันเป็นปกติแก่ทรัพย์ต้นหน
เช่นยืมมาขแต่กลับเอาไปใช้เทียมรถบรรทุก หรือตามที่ได้ปรากฏใน
สัญญา เช่นขอยืมรถยนต์ไปเที่ยวปากน้ำ แต่กลับเอาไปเที่ยวดพบูร์

(มาตรา ๖๕๓)

(๔) ผู้ยืมจะต้องไม่เอาทรัพย์ทียมไว้นานกว่าที่ควรจะเอาไว้แต่
แต่ให้หนักเรียกว่านานเกินควรหน ย่อมแล้วแต่พฤติการณ์เป็นเอง ๆ

ไป เช่นขอยืมหนังสือกฎหมาย เพื่อเตรียมตัวสำหรับสอบได้เมื่อ
พ้นการสอบได้แล้วจากต้องคนให้แก่เจ้าของไป จะเอาไว้สำหรับสอบได้
คราวหน้าออกคราวหนึ่ง ก็เห็นจะพอกต่างได้ว่า เอาหนังสือกฎหมาย
เอาไว้มากกว่าที่ควรจะได้ (มาตรา ๖๔๓)

(๕) ผู้ยืมจะต้องไม่เอาทรัพย์สินที่ยืมให้บุคคลภายนอกใช้สอย
(มาตรา ๖๔๓) เว้นแต่จะปรากฏว่า ผู้ยืมไม่สามารถจะใช้ทรัพย์สินนั้น
ด้วยตนเองได้ และจำเป็นต้องให้บุคคลภายนอกใช้ทรัพย์สินนั้นเพื่อ
ประโยชน์แก่ตน เช่นผู้ยืมเป็นคนชราหรือคนพิการไม่เป็น เมื่อไปขอยืมรถ
ยนตร์จากเพื่อนมาเพื่อไปตากอากาศเช่นกัน ก็จำเป็นต้องให้คนอื่นขับไป
ให้ หรือยืมโต๊ะเก้าอี้มา ๓๐ โถง ผู้ยืมจะใช้โต๊ะเก้าอี้เพียง ๑๐ โถง
ยืมเป็นไปไม่ได้ จึงเป็นที่เข้าใจกันว่า เมื่อให้ยืมไป ๓๐ โถงแล้ว ผู้
ยืมเอาให้ผู้อื่น ๒๐ โถง เพื่อประโยชน์ของผู้ยืมได้ โดยไม่ต้องรับผิดชอบตาม
มาตรา ๖๔๓

(๖) ผู้ยืมจะต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ยืมเหมือนเช่นวิธีที่ตนจะพึง
ส่งมอบทรัพย์สินของตนเอง (มาตรา ๖๔๔) เช่น ยืมหนังสือกฎหมาย
มา ก็ควรจะต้องเก็บรักษาไว้ในตู้เหมือนเช่นวิธีที่ตนจะพึงส่งมอบทรัพย์สิน
ของตนเอง.

ส่วนการระวังรักษาทรัพย์สินที่ยืม จะต้องใช้ความรู้ความชำนาญ
พิเศษ (skill) เพื่อส่งมอบทรัพย์สินด้วยหรือไม่นั้น ขอนกฎหมายของเรา
ไม่ได้บัญญัติไว้ให้ชัดเจน แต่ตามกฎหมายอังกฤษแล้ว การส่งมอบทรัพย์สิน
อย่างวิธีที่ตนจะพึงส่งมอบทรัพย์สินของตนเองนั้น รวมถึงการใช้ความรู้

ความชำนาญพิเศษแก่ทรัพย์สินนั้นด้วย ถ้าหากว่าผู้ยืมมีความชำนาญ
พิเศษ [ดู Jenk's Digest of English Law, 2nd Ed. Vol. I page
199 § 439 (a)] เช่น ผู้ยืมเป็นคนชอบเดินกตด้วยไม้ต่าง ๆ เมื่อไป
ขอยืมกตด้วยไม้จากผู้อื่นมาเพื่อตัดอก ก็จะต้องใช้ความรู้ความชำนาญ
พิเศษที่จะรักษา กตด้วยไม้เหล่านั้น.

(๗) ผู้ยืมจะต้องใช้ทรัพย์สินตามเวลาที่กำหนดกันไว้.

(๘) ผู้ยืมจะต้องส่งทรัพย์สินคืนตามกำหนดเวลาที่สัญญากัน
ไว้ หรือตามเดิมเวลาที่กำหนดกันไว้ให้คืนทรัพย์สิน เมื่อผู้ยืมได้ใช้
เสร็จทรัพย์สินนั้นเสร็จแล้วตามการอันปรากฏในสัญญา (มาตรา ๖๔๖)
เช่น ขอยืมรถยนต์เพื่อไปแต่งงาน เมื่อเสร็จการแต่งงานแล้วก็ต้อง
คืนรถยนต์ให้เจ้าของ จะเก็บเอาไว้ใช้ในการอื่นต่อไปอีกไม่ได้.

ถ้าหากว่าผู้ยืมไม่ปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามหน้าที่ของตน ทมอยุ่ตาม
มาตรา ๖๔๓ และ ๖๔๔ แล้วก็เป็นเหตุให้ผู้ให้ยืมบอกเลิกสัญญาได้
(มาตรา ๖๔๕) และผู้ยืมจะต้องรับผิดชอบในเหตุที่ทรัพย์สินนั้นสูญหาย
หรือบอบสลายไปอย่างหนึ่งอย่างใด แม้ถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เว้น
แต่จะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์สินนั้นไม่ควรจะสูญหาย หรือบอบสลาย
อยู่นั่นเอง เช่น เราขยืมม้าเราไปปากน้ำ แต่เรากลับเอาไปดพบ
ม้าพธำชกาหักใช้การไม่ได้ เราจะต้องรับผิดชอบในราคาม้านั้นให้แก่เจ้าของ
เว้นไว้แต่เราจะพิสูจน์ได้ว่าถึงอย่างไร ๆ ม้านั้นควรจะพธำชกาหักใช้การ
ไม่ได้ นั่นแหละเราจึงจะพ้นจากความรับผิดชอบ.

สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้ยืม

ผู้ให้ยืมมีสิทธิดังต่อไปนี้ คือ :-

(๑) ผู้ให้ยืมมีสิทธิจะบอกเลิกสัญญาได้ และได้รับค่าเสียหาย
ในเมื่อผู้ยืมประพฤติฝ่าฝืนต่อความในมาตรา ๒๔๓ - ๒๔๔ และทรัพย์สิน
ที่ยืมมาเกิดเสียหายและบุบสลาย (มาตรา ๒๔๕)

(๒) ถ้าไม่ได้กำหนดเวลาสำหรับสิ่งยืมหรือใช้ทรัพย์สิน และ
เวลาที่ได้ล่วงพ้นไปพอแก่การที่ผู้ยืมจะใช้ทรัพย์สินนั้นแล้ว ผู้
ให้ยืมมีสิทธิจะเรียกคืนทรัพย์สินก่อนที่ผู้ยืมจะใช้ทรัพย์สินนั้นแล้ว
เช่น ยืมหนังสือกฎหมายไปเพื่อเตรียมสอบได้ เมื่อถึงคราวสอบได้ ผู้
ยืมไม่ได้เข้าสอบเพราะไม่ได้มั่นใจว่าจะสอบได้ได้ จึงยังไม่ส่งหนังสือ
คืนคน โดยตั้งใจจะเก็บเอาไว้สำหรับสอบได้ในคราวหน้าเช่นนี้ ผู้ให้
ยืมมีสิทธิจะเรียกหนังสือคืนเมื่อเสร็จการสอบได้คราวที่แล้ว (มาตรา
๒๔๖ วรรคต้น)

(๓) ถ้าเวลาไม่ได้กำหนดกันไว้ทั้งในสัญญาและไม่ปรากฏว่ายืมไป
ใช้เพื่อการใดแล้ว ผู้ให้ยืมมีสิทธิจะเรียกทรัพย์สินคืนเมื่อใดก็ได้ (มาตรา
๒๔๖ วรรคสุดท้าย)

ถ้าให้ยืมไปใช้สร้อยคดอดตายของผู้ยืม และผู้ให้ยืมตายเสียก่อน
ทายาทของผู้ให้ยืมจะเรียกทรัพย์สินคืนไม่ได้ (ดูคำพิพากษาฎีกา
ที่ ๓๓๘/๒๔๗๘)

(๔) ผู้ให้ยืมมีสิทธิจะติดตามเอาทรัพย์สินที่ให้ยืมคืนเมื่อทรัพย์สิน
นั้นไปตกอยู่กับบุคคลที่ ๓ (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๔๓/๒๔๗๐)

ส่วนหน้าที่ของผู้ให้ยืมนั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้บัญญัติไว้ในลักษณะ ๘ เดย ถึงกระนั้นนักกฎหมายย่อมเห็นว่า ดังต่อไปนี้ คือ :-

๑. ถ้าไม่มัตัญญาทกนใจประการใดประการหนึ่งแล้ว ผู้ให้ยืมมีหน้าที่จะแจ้งให้ผู้ยืมทราบถึงการชำรุดบดทำลายแห่งทรัพย์สินที่ฝากไว้ให้ผู้ยืมทราบโดยเร็วว่าอาจจะเกิดอันตรายต่อผู้ยืมเมื่อผู้ยืมเอาทรัพย์สินไปใช้หรือความผิดปกติตรงต่อความมุ่งหมายที่ยืม เช่น ซอยมันบวมไปยงนัก ผู้ให้ยืมทราบแล้วว่า ถ้ากดองราว ถ้ายางหนัก ๆ จะระเบิดได้ แต่ผู้ให้ยืมบิดบังไม่แจ้งให้ผู้ยืมทราบถึงนั้น ถ้าบวมระเบิดถากดองแตก ทำให้ผู้ยืมได้รับบาดเจ็บเช่นนี้ ผู้ให้ยืมจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย (ดู

Jenk's Digest of English Civil Law, 2 - nd. Ed. page 198 § 438)

๒. ในขณะที่ยืมไปนั้น ผู้ยืมจำต้องออกค่าใช้จ่ายโดยค่อนแต่เป็นภาระจำเบบที่สุด เพื่อบองกนอันตรายซึ่งอาจจะเกิดจากการบกพร่องชำรุดบดทำลายของทรัพย์สินที่ฝากไว้ ทงผู้ยืมไม่ตำมารถบอกกล่าวแก่ผู้ให้ยืมทราบก่อนใดแล้ว ผู้ให้ยืมจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือใช้ค่าทดตดองแก่ผู้ยืม

อายุความ

สัญญาใช้คกรูปนหมอายุความกำหนดไว้เม้นพเคษดำหรับดีทชของ ผู้ให้ยืมจะฟ้องเรียกค่าทดแทนอันเกยวกับการใช้คกรูป อายุความหมกำหนด ๖ เดือนนับตั้งแควนต้นตัญญา คือ วนทกนทรัพย์สินหรือ วนททรัพย์สินได้สูญหายบดทำลายตง ตามมาตรา ๖๔๘

อายุความ นจำกตไฉณะเพาะดำหรับดีทชเรยก ร้องค่าทดแทนใน
เมื่อทรัพย์ทให้ยมซารุดเตยหายแทนนมโคเกยวถึง การเรยกทรัพย์ทให้
ยมคน ดังคำพิพากษาฎีกาท ๗๗๕/๒๔๗๒ คดีระหว่าง นางมิ่ง คุ่มมุด
โจทก์ นายอยู่ อุดมสัน จำเลย ซึ่งขอเท็จจริงไฉความว่าเมอวันที่
๓๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๗๒ จำเลยยืมทองคำของโจทก์หนัก ๒๕ บาท
ราคา ๓,๐๐๐ บาทไปจำนำ โดยสัญญาว่าอย่างชำบเดียวจะถายมากนให้
ครบครบกำหนดโจทก์ไปขอคืน จำเลยก็ผิด ในปลายมี พ.ศ. ๒๔๗๔
จำเลยผ่อนใช้ราคาทองคำให้โจทก์ ๒ ครั้งเป็นเงิน ๕๕ บาท และจำเลย
แจ้งแก่โจทก์ว่าผู้รับจำนำเอาทองเป็นดีทชแล้ว เพราะเกินกำหนดไฉ
โจทก์จึงฟ้องเรยกราคาทชาย

จำเลยคดีฟ้องว่า ฟ้องของโจทก์ชาดอายุความตามมาตรา ๖๔๗
คำตฎีกาตคตคินว่า จะยกประมวลกฏหมายแพ่งและพานิชย์
มาตรา ๗๔๗ มาปรับคคินไม่ได้ เพราะมาตรานเป็นบทบังคับดำหรับการ
ฟ้องเรยกคคินใหม่ทดแทนในเมื่อของทชยมซารุดเตยหาย ไม่ใช่ดำหรับ
การฟ้องเรยกทรัพย์คน และการทจำเลยผ่อนใช้ราคาทองเป็นการรับ
คภาพหนตามมาตรา ๓๗๒ ทำให้อายุความคคุดหยุดคคุดงจึงให้จำเลย
ใช้ราคาทองให้โจทก์

ยืมใช้สินเปลื้อง

มาตรา ๖๕๐ ให้บทวิเคราะหไฉว่า “อนว่ายมใช้คคินเปลื้องน
คคุดสัญญาซึ่งผู้ให้ยม โอนกรรมดีทชในทรัพย์คคิน ชะนคใช้ไปคคินไปน
เป็นปริมาณมกำหนดให้ไปแก่มยอม และมยอมคคุดงว่าจะคคินทรัพย์คคิน

เป็นประเภท, ชนิด, และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สินซึ่งให้
ยมนน

ลักษณะของสัญญา ยัม ใช้ได้เปิดองมคิงน คือ ;

(๑) ผู้ให้ยัม โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้ยมนนโดยเด็ดขาด
ผู้ยมนนจะครอบงำเพราะเหตุเดียวของตน เมื่อได้รับมอบของที่ยมนน
แล้ว เช่น นายแดง ให้นำค้ายมนนนามนเบนชน & ดิเคอร์และได้ส่งมอบให้
กับนายดำรับไปแล้ว ถ้านามนเบนชนหกหรือระเหยหมด นายดำก็
ต้องรับผิดชอบเอานามนเบนชน & ดิเคอร์มาใช้กับนายแดงเมื่อถึงคราว
ที่จะต้องใช้

(๒) ทรัพย์สินที่ ยมนนจะครอบงำเป็นทรัพย์สินชนิดที่ใช้ไปสิ้นไป
ดังททานจำแนกไว้ใน มาตรา ๓๐๒ และ ๓๐๓ คือ ดั่งกมะทรัพย์ และ
โภคทรัพย์ เช่น ข้าว, นามน, แม้ง, ถั่ว, เหล้าเบนนทน แต่ตาม
หลักกฎหมายฝรั่งเค้ากล่าวไว้ว่า ถ้าทรัพย์สินดังกล่าวจะเป็นประเภท
เดียวกันแต่แตกต่างกันในลักษณะต่างๆ ไปด้วย เช่น ดั่งข้าวต่างๆ เป็น
ต้นแล้วจะให้ยมนนใช้ได้ (ดู Cachard's French Civil
Code S. 1894) และ

(๓) ทรัพย์สินที่ ยมนนเป็นปริมาณที่กำหนดเช่นนามน & ดิเคอร์
ข้าวสารครึ่งกิโลกรัม, ผู้ยมนนเพียงแต่ตกลงว่า จะคืนทรัพย์สินเป็น
ประเภท, ชนิด, และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สินซึ่งให้ยมนน
กล่าวคือ ผู้ยมนนไม่จำเป็นต้องส่งคืนทรัพย์สินที่ยมนน เช่น ยมนนามน
ชนิดตราเปลือกหอยมาใช้ & ดิเคอร์ เมื่อถึงคราวจะส่งคืนก็จัดหา

มุนษะนคณน ๕ ตเคอรัมอบให้แกญุไฮยม และถ้าไม่ดำมารกที่จระตั้งนำมัน
ชะนคณนโตกคองไซราคาทชอชายกนในขณะทคณทรพยนน

(๕) คู่สัญญาอาจจะตกลงให้บำเหน็จผลประโยชน์คอกันได้ เช่น
ผู้ยม ๆ เงินคกตงให้คอกเบยแกญุไฮยมชงละ ๓ บาทคอกเคอน

สัญญายืม ใช้สันเปตองเหมอนกบสัญญายืมใช้คกรูปยอมบริบูรณ
คอกเมอตั้งมอบทรพย ด้นทยม การตั้งมอบไม่จำเป็นคองตั้งมอบให้
แกญุยมโดยตรง และจะตั้งมอบคอกวชโตวชหนง คกถาวแต้วใน
เรองยืมใช้คกรูปกก็ได้ คกควอย่าง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๖๑/๒๔๗๒ คดีระหว่างนางวร โจทก์ นาย
หรม, นางชุ่ม จำเลย ซึ่งขอเท็จจริงได้คความว่า น.มารดาจำเลย
และโจทกกบพนองอนรวม ๖ คนได้รับมฤตกทนาของมารดา ๒ แปลงชง
จำนองไว้แกญุชอ แต่ น.มารดาจำเลยคายไปเดี้ยกอน จำเลยเป็นผู้
ผู้รับมฤตกแทน โจทกผู้เคยวไดคอกเงินโตมาเพื่อแบ่งมทรพยกน
และจำเลยไดเคาเงินชองโจทกไปใช้ ส่วนคว บางคครวมกนเป็นเงิน ๓๘๐
บาท จึงทำสัญญาให้โจทกไว้ ๕๐๐ บาท เมื่อทำสัญญาแล้วโจทกก
ได้ให้เงินจำเลยอวก ๒๐ บาท จำเลยไม่ใช้เงินโจทก ๆ จึงฟ้อง จำเลย
ให้การรับว่า ได้ทำสัญญาจริง แต่คอกู้ว่าไม่ได้รับเงิน

คำฎีกาคัดสันยนตามคำคฤทชรณว่า ถึงแม้วันในฟ้องกับในวัน
สัญญาไม่ตรงกันก็ไม่สำคัญ เพราะจำเลยรับว่าได้ทำสัญญาให้โจทก
จริงแต้ว แต่ทจำเลยไม่ได้รับเงิน ๕๐๐ บาทไปจวกโจทก เมื่อทำสัญญา
นนคปรากฎว่าจำเลยเป็นหนโจทกเนื่องจกการโกทนา และเคาเงินชอง

โจทก์ไปใช้ส่วนตัวอยู่ก่อนแล้ว และโจทก์ได้จ่ายให้ภายหลังออกตั้งน
สัญญาที่แท้จริงใช้ได้ตามกฎหมาย ให้จำเลยใช้เงินแก่โจทก์ตาม
สัญญา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๘/๒๔๗๖ ๒๕๐/๒๔๗๖ คดีระหว่างหลวง
ดิทักษ์เทพการ โจทก์ นายกิมเต็ง นายชบ หลวงมณีนฤเบศร์ จำเลย
ซึ่งขอเท็จจริงได้ความว่า โจทก์และจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ ได้กู้เงิน โจทก์คนละ
๕๐๐๐ บาท โดยไม่ต้องการรับเงินมา และยอมให้โจทก์จ่ายเงินจำนวน
นั้นเข้าในหุ้นส่วนตามที่ได้ตกลงกันไว้ และโจทก์ได้จ่ายเงินจำนวน
นั้นให้แก่ผู้ขายและขอโรงน้ำแข็ง ในนามของหุ้นส่วน ในการกู้เงิน
ที่ ๑ เป็นนายประกัน บัดนี้โจทก์ฟ้องเรียกเงิน

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าพฤติการณ์ดังกล่าวนี้ เท่ากับจำเลยได้รับ
เงินตามสัญญาแล้ว จึงให้จำเลยใช้เงินแก่โจทก์ตามสัญญา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๓๑/๒๔๗๖ คดีระหว่างพระศักดิ์เดณี โจทก์
หลวงแพทรวรวัต จำเลย ซึ่งได้ความว่าผู้ประมุขได้ในการเดินแซว
ทำหนังสือกู้เงินที่ประมุขได้ไปให้ไว้ ต้องรับผิดชอบใช้เงินตามจำนวนใน
สัญญา ไม่ใช่จำนวนเงินสดที่รับไปจริง กล่าวคือทนายเอกสารกู้เป็น
จำนวนเงิน ๓,๖๕๐ บาท แต่จำเลยได้รับเงินสดไปเพียง ๑๒๓ บาท ๕๘
สตางค์เท่านั้น จะต่อสู้ว่าเป็นลูกหนี้ โจทก์ตามจำนวนเงินสดที่รับไป
ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๘๘/๒๔๗๕ คดีระหว่างนายเต็งเกี้ยวโค้ววานิช
โจทก์ นางหัดกับพวก จำเลย ซึ่งขอเท็จจริงได้ความว่า จำเลยได้

ทำสัญญาเงิน ๕๐๐ บาท และในสัญญาหม้อข้อความว่าจำเลยได้รับ
เงินจำนวนหนึ่งแล้ว แต่จำเลยอ้างว่าจำเลยได้รับเงินไปเพียง ๒๐๐ บาท
เท่านั้น ไม่เต็มตามจำนวนที่ระบุไว้ในสัญญา เพราะฉะนั้นสัญญาเงิน
๕๐๐ บาทไม่สมบูรณ์เต็มตามจำนวนเท่าที่ปรากฏในสัญญาตามประมวล
แพ่ง มาตรา ๖๕๐ วรรค ๒

ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าจำเลยจะนำบุคคลมาสืบแก้ไขสัญญาว่าตนยังมี
ได้รับเงินไปครบถ้วนหาได้ไม่ และบทบัญญัติแห่งประมวลแพ่ง มาตรา
๖๕๐ วรรค ๒ นั้น ท่านว่าหาได้ขัดแย้งกฎหมายลักษณะพะยานเรื่อง
การสืบแก้ไขเอกสารไม่ ให้จำเลยใช้เงินโจทก์ตามสัญญา

ตามที่กล่าวแต่สัญญา ยืมใช้ส่นเปิดของหนผู้ให้ยืม โอนกรรม-
สิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้ยืม เพราะฉะนั้นบุคคลผู้ให้ยืมจะต่อมอำนาจ
โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินได้

สิทธิและหน้าที่ของผู้ยืม

ผู้ยืมมีสิทธิและหน้าที่ดังต่อไปนี้ :-

(๑) ผู้ยืมมีสิทธิที่จะใช้ทรัพย์สินที่ให้ยืมโดยวิธีใด ๆ ก็ได้ตามใจ
สมัคร ผู้ให้ยืมไม่มีอำนาจจะกักตวงห้ามปรามเพราะเหตุว่า ผู้ให้ยืม
ได้โอนกรรมสิทธิ์เด็ดขาดให้แก่ผู้ยืมแล้ว เช่น ขอยืมหนังสือไปหว่าน
ผู้ยืมกลับใจเอาทรัพย์สินไปให้มากน ผู้ให้ยืมไม่มีอำนาจที่จะห้ามได้

(๒) ผู้ยืมมีหน้าที่จะต้องใช้ค่าฤชาธรรมเนียม (รวมทั้งอากร
แสตมป์ด้วย) ในการทำสัญญา, การส่งมอบและส่งคืนทรัพย์สินซึ่งยืม
(ดูมาตรา ๖๕๓)

(๓) ผู้ยืมมีหน้าที่จะต้องส่งคืนทรัพย์สินเป็นประเภท, ชนิด, และปริมาณเช่นเดียวกันให้แทนทรัพย์สินซึ่งให้ยืมนั้น ตามกำหนดเวลาที่ได้สัญญากันไว้หรือเมื่อถูกเรียกร้องให้คืนตาม มาตรา ๖๕๒ เพราะทรัพย์สินที่ให้ยืมนั้นสูญหายและถูกทำลายโดยการไร้ จึงจะตั้งคืนทรัพย์สินให้ไม่ได้ ถ้าผู้ยืมไม่สามารถจะส่งทรัพย์สินนั้นเป็นประเภท, ชนิด, หรือปริมาณได้ ผู้ยืมมีหน้าที่จะต้องส่งราคาของนั้น โดยคำนึงถึงเวลาและสถานที่ จะส่งมอบทรัพย์สินตามที่ได้สัญญากันไว้ ถ้าไม่ได้กำหนดเวลาและสถานที่กันไว้ ผู้ยืมจะต้องใช้ราคาทรัพย์สินในขณะที่ให้ยืมและส่งมอบ ณ สถานที่ ที่ให้ยืมด้วย (ดู Cachard's French Civil Code S. 1903) ถ้าผู้ยืมไม่ส่งคืนทรัพย์สินหรือใช้ราคาตามเวลาที่กำหนดไว้ หรือตามเวลาที่ผู้ให้ยืมบอกกล่าวและกำหนดเวลาให้ส่งคืนตาม มาตรา ๖๕๒ ผู้ยืมก็ได้อรรถาธิบายตาม มาตรา ๒๐๔ และจะต้องใช้ค่าเสียหายตาม มาตรา ๒๒๒ และตามหลักกฎหมายฝรั่งเศสผู้ยืมจะต้องเสียค่าสินไหมทดแทนหรือดอกเบี้ยคงแต่จนพียงคดี (ดู Cachard's French Civil Code S. 1094)

สิทธิและหน้าที่ของผู้ให้ยืม

(๑) ผู้ให้ยืมมีสิทธิจะให้คำบอกกล่าวแก่ผู้ยืมคืนทรัพย์สินซึ่งยืมไปภายในเวลาอันสมควร ถ้าในสัญญาไม่มีกำหนดเวลาให้คืนทรัพย์สินและผู้ยืมจะต้อง กำหนดเวลาอันสมควรไว้ในคำบอกกล่าวนั้นด้วยตาม มาตรา ๖๕๒ แต่กำหนดเวลาเท่าใดจึงจะถือว่าเป็นการสมควรย่อมแล้วแต่พฤติการณ์เป็นเรื่อง ๆ ไป เช่นผู้ยืมอยู่ต่างจังหวัด

ก็ควรกำหนดเวลาให้พอที่เขาจะกลับมาถึงกรุงเทพฯ ได้ เพื่อทำการ
คณทรัพย์

(๒) ผู้ให้ยืมมีหน้าที่จะต้อง ระยะเวลาไม่เรียก ร้อง ให้ผู้ยืม คณทรัพย์
ก่อนถึงกำหนดที่ได้อัญญาแล้ว เพราะตามกฎหมายต้นนิตยฐานไว้
ก่อนว่าการกำหนดเวลายานนี้ เพื่อประโยชน์แก่ฝ่ายตุกหน (ตูมาตรา ๓๕๔
แตร ๒๐๓)

แต่ถ้าผู้ยืมแตรผู้ ให้ยืมได้อัญญาแล้ว ให้ผู้ยืม คณทรัพย์เป็นประเภท,
ชนิดหรือปริมาณ คือเมื่อผู้ยืมสามารถหรืออยู่ในฐานะที่จะคณได้เช่น
คณก็อาจกำหนดเวลาให้ตามสมควรแก่พฤติการณ์ เพอคณทรัพย์หรือ
ชำระราคา (ดู Cachard's French Civil Code S. 1900)

(๓) ตามหลักกฎหมายฝรั่งเค็ดได้กล่าวไว้ว่าผู้ให้ยืมมีหน้าที่จะ
คณรับผิดชอบถ้าผู้ ให้ยืมรู้แตรว่า ทรัพย์ที่ ให้ยืม ไปนบนบดตายอาจ
จะทำอันตรายแก่ผู้ยืมได้ แตรผู้ให้ยืมก็มิได้บอกกล่าว ให้ผู้ยืมทราบ
เช่น ให้ยืมสิ่งของที่เสียไปรับประทานเป็นเหตุให้เขาได้รับอันตราย (ดู
Cachard's French Civil Code S. 1898)

ตามที่ได้อกล่าวไว้แตรในคณคณนเป็นหลักทั่วไปสำหรับถารยืม
ใช้ต้นเปิดของทรัพย์ต้นทงหลาย นอกจากการกัยมเงินซึ่งมกฎหมาย
บัญญัติขอบังคับใจเป็นพิเศษ ว่าการกัยมเงินกว่า ๕๐ บาทขึ้นไปน
ตามเดิมหลักฐานแห่งการกัยมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ตงตายมือ
ขอผู้ยืมเป็นสำคัญ ท่านว่าจะพองร้องให้บังคับคณหาได้ไม่ (ตูมาตรา
๒๕๓ วรรคคณ)

คำว่า "เงิน" ในที่นี้ตามระบบภาษาอังกฤษใช้คำว่า "money" ซึ่งหมายความว่าเงินเหรียญต่าง ๆ ธนบัตร และสิ่งต่างที่ใช่เป็นเครื่องสำหรับแลกเปลี่ยนทรัพย์อย่างอื่น ๆ แต่คงจะไม่ได้หมายความว่ารวมถึงเงินแท่งด้วย ฉะนั้นการให้ยืมเงินแท่งซึ่งมีราคาเกินกว่า ๕๐ บาท แต่ไม่จำเป็นต้องทำหลักฐานแห่งการยืมเงินเป็นหนังสือต่อตายมือของผู้ยืม

กฎหมายต้องการให้ผู้ทำหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือในกรณีการกู้ยืมเงินเกินกว่า ๕๐ บาทขึ้นไป แต่ทำให้เขายืมสิ่งของและเงินไปทำทุนต้องทำเป็นหลักฐานเป็นหนังสือตามฎีกาที่ ๙๕/๒๔๗๕คดีระหว่างนายแบ๊ะ ชุมจิตร โจทก์ นายได้กิมซุ่น จำเลย ซึ่งขอเท็จจริงได้คิดว่าจำเลยได้รับสิ่งของและเงินของโจทก์ไปทำทุนเผ่าถ่านจำเลยส่งถ่านมาให้โจทก์ขาย ๕ ปี จำเลยยังคงเป็นหนี้โจทก์ ๑๐๐๐ บาทเศษ (โดยไม่มีหนังสือเป็นหลักฐาน) ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า หนรายนส่งเพราะให้เขาตกขณะกุมได้เมื่อไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ โจทก์ฟ้องไม่รับ

ถ้ากู้ยืมเงินเกินเพียง ๕๐ บาท หรือต่ำกว่าก็ไม่จำเป็นต้องทำหลักฐานเป็นหนังสือก็มผลตามกฎหมาย ตามฎีกาที่ ๒๒๒/๒๔๗๓ คดีระหว่างนางไปหวย โจทก์ นางสาววิทย์ โฉมการ จำเลย ซึ่งศาลฎีกาคัดเห็นว่า กู้ยืมเกินเพียง ๕๐ บาท ไม่ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือฟ้องร้องให้ใช้ได้ และหนังสือรับรองหนี้ของจำเลยซึ่งจำเลยวานเขาเขียนและเซ็นชื่อแทน ไม่ถือว่าเป็นหนังสือรับรองหนี้ หรือหลักฐานแห่งการกู้ยืมที่ใช่ได้ตามกฎหมาย

การตั้งตายมอชอชอช ในหตุกฐานนั้นจะต้องปฏิบัติให้ถูกต้อง
ตามททานบัญญัติไว้ในมาตรา ๘ เพราะฉะนั้นถ้าผู้ยมเพียง แค่มพตาย
หวมอใจและพระยานผู้รับรองตายพมพหวมอนนมใดตงนามของตน แต่
พมพตายหวมอชอชของตนรับรองตายพมพหวมอชอชของผู้อื่น หตุกฐานนั้น
ใช้ไม่ได้ หรือหตุกฐานนมแต่พระยานตงนามในช่องพระยานคนหนึ่ง
และผู้เขียนตงนามในช่องผู้เขียน และไม่มีคำว่า "พระยาน" เต็มต่อท้าย
คำว่า "ผู้เขียน" ด้วยแล้ว ก็ถือว่าหตุกฐานทมตายพมพหวมอนนม
พระยานรับรองตายพมพหวมอคนเดียว และจะถือว่าผู้เขียนเป็นพระยาน
รับรองตายพมพหวมอด้วยไม่ได้ หตุกฐานนั้นไม่สมบูรณ์ ตามมาตรา
๘ ตามฎีกาที่ ๓๖๘/๒๔๗๓ และฎีกาที่ ๕๓๘/๒๔๖๔

แต่ถ้าหตุกฐานนั้นทำกันต่อหน้ากรมการอำเภอ และนายอำเภอ
ได้บันทึกและตงนามประทับตราตำแหน่งว่าหตุกฐานนั้นได้ทำต่อหน้านาย
อำเภอ ก็ถือว่านายอำเภอเป็นพระยานรับรองตายพมพหวมอด้วยผู้หนึ่ง
หตุกฐานแห่งการกุศลนั้นไม่จำเป็นจะต้องทำกัน ในขณะเวลาที่ตง
มอบเงิน ถึงแม้จะทำกันภายหลังเมื่อตงมอบเงินกันแล้วก็ใช้ได้ (ดูฎีกา
ที่ ๔๖๓/๒๔๗๒) หรือตงให้การรับตำราภาพว่า ตนเป็นหนต่อหน้า
ผู้พพากษาซึ่งทำการพิจารณาใช้เป็นหตุกแห่งการกุศลเงินได้ และเจ้า
หนจะชอบบังคับตงให้เงินตามหตุกฐานนั้นได้

หตุกฐานแห่งการกุศลเงินนั้นจะต้องมถอยคำ หรือใจความล่อ
ให้เห็นว่าการกุศลจึงจะใช้ได้ตามนัยฎีกาที่ ๗๘๘/๒๔๗๖ ศติระหวาง
นายหยงกหรือหยงหตุแซตงใจทัก นายองชตหรือคต จำเลย ซึ่งเป็น

เรื่องทศาคัญกาแปดง ดัญญาชอชวยเตดชาดระบบหนง ชงมชอความ
คชนหนงว่า จำเคยได้รบเงิน ๒๐๐ บาทจากโจทกแถวเดระดงวันเคอนบ
ประทบคราจำเคยกบดงชอพะยาน คาคัญกาฉนจฉยว่าเอกดารนหนไมมี
ถอยคำหรือใจความล่อให้เห่นวามการกยอม จะพงเบนหลกฐานว่าจำเคย
กยอมเงินโจทก ๒๐๐ บาทไมได้

หลกฐานแห่งการกยอม ไมจาคองมความอยู่เในเอกดารระบบเคยว
เหม่นอย่างดัญญากยอมกไซได้ ถ้าปรากฏว่าเมื่อเขาชอความเในเอก
ดารต่าง ๆ มาอ่านรวมเข้าได้ความวามการกยอมกน ตามฎกาที่ ๑๕๖/
๒๕๗๗ คคระหว่างคณหญิงสงวนสรคคคมนตรี โจทก พระยาประชา
ชพบรบบาด จำเคย ชงชอเทจจรงได้ความว่าจำเคยมจคหมายกเงา
พระยาสรรคคคค (พชาย) กถาวความหตายเรองและกถาวถงหนน
ชองจำเคย มชอความคชนหนงว่า “เวถานเกถา ๆ หมคตพงมองไม
เห่นใครนอจากชอบารมีฝาเทากรณาตบรอนคค ๕๐๐๐ บาท เพอสง
คอกเบยพระคตงชางท” เจ้าพระยาสรรคคคค ๆ ได้เช่นเชคจ่ายเงินให้
จำเคย ค่อมามการทวงเงินรายน

คาคัญกาฉนจฉยว่าเบนการยืมและหลกฐานแห่งการกยอมกคค
หนงดอทงดาร์บรวมกน คค ระบบทจำเคยชอความกรณาตบรอนกบ
เชคทเช่นจ่ายเงินให้ตามจำนวนทชอไป และจำเคยเช่นรับเงินไปตามน
ชงถ้าเอามารวมกนครบถวนกเบนหลกฐานแห่งการกยอมอย่างบรบวรณ

เมื่อทำหลักฐานแห่งการกู้ยืมกันอย่างสมบูรณ์แล้ว ต่อมาภายหลังปรากฏว่าหลักฐานนั้นหายเสียแล้ว ผู้ให้กู้กำหนดชดเชยฟ้องร้องขอให้บังคับใช้เงิน และนายพะยานมาลึบว่า ได้มีการกู้เงินกันได้ตามฎีกาที่ ๘๘๘/๒๔๗๓ คดีระหว่างนายเกี้ยวใจทัก หมั้นไกรเพชรที่ ๓ พระยาวิมลราชรังสรรค์ที่ ๒ จำเลย

เมื่อการกู้ยืมเงินเกินกว่า ๕๐ บาทขึ้นไป ถ้าไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ท่านห้ามมิให้ฟ้องร้อง คือผู้ให้กู้จะฟ้องร้องไม่ได้ เมื่อยนฟ้องโดยไม่มีหลักฐานมาแสดง ศาลก็จะไม่รับประทับฟ้องดังที่ศาลฎีกาได้กล่าวไว้ในคำพิพากษาฎีกาที่ ๒๓๓/๒๔๗๓ คดีระหว่างนางสาวหว่าง ใจทัก นายฉาย จำเลย ซึ่งขอเท็จจริงได้ความว่าจำเลยกู้เงินไป ๘๕๐ บาท มีพระยานับรองลายพิมพ์นิ้วมือของจำเลยแต่คนเดียว ใจทักฟ้องเรียกเงินฐานตามกฎหมายบังคับได้ จำเลยให้การรับว่าได้ทำสัญญาจริง แต่สัญญาเป็นโมฆะ ศาลฎีกาเห็นว่าศาลไม่ควรรับฟ้องใจทักมาแก้คดี เพราะใจทักไม่มีหลักฐานบริบูรณ์นำมาฟ้อง และเรื่องนั้นไม่เข้าลักษณะฐานตามกฎหมายบังคับได้ และไม่มีเหตุให้ใจทักชนะคดีได้ ถึงแม้จำเลยจะให้การรับว่าได้ทำหนังสือให้ใจทักจริงก็ แต่การรับนั้นชนภายหลัง ใจทักฟ้องคดีให้ยกฟ้องใจทัก

การกู้ยืมเกินกว่า ๕๐ บาท โดยไม่มีหลักฐานนั้นไม่เป็นโมฆะ เพียงแต่ห้ามมิให้ฟ้องเท่านั้น จะยกมาตรา ๓๕ ซึ่งมีความว่าการใดมิได้ทำตามแบบซึ่งกฎหมายบังคับไว้ การนั้นเป็นโมฆะชนมาปรับบทไม่ได้

กฎหมายต้องการให้ม้ห้ดกฐานแทนน โดยเหตุนี้เมื่อผู้ใดชำระหนี้ไป
แล้วจะฟ้องเรียกเงินที่ชำระ โดยอ้างว่าการกู้ยืมไม่มีหลักฐานนั้นไม่ได้
เพราะถูกหนยยอมล้ดละแล้วซึ่งล้ดทริและคความคุ้มครองของกฎหมาย

การล้ดละความคุ้มครองของกฎหมายในมาตรา ๒๕๓ ตอนต้นนั้น
ไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย ถ้าล้ดธรรมเนียมของประชาชน
เพราะฉะนั้นจะยกมาตรา ๓๓๕ มาใช้ไม่ได้ และมาตรา ๒๕๓ ตอนต้นไม่
ใช้กฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ตามมาตรา ๒๕๓ ตอนล้ดของ บัญญาคว่าในการกู้ยืมเงินซึ่งมีห้ดก
ฐานเป็นหนังสือนั้น ท่านว่าจะนำล้ดกับการใช้เงินได้ต่อเมื่อมีห้ดกฐานเป็น
หนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ดังตายม้ขอผู้ให้ยืมมาล้ดคง หรือเอกถ้าร
อันเป็นห้ดกฐานแห่งการกู้ยืมนั้นได้เวณคนล้ด หรือได้แทงเพิกถอนล้ด
ในเอกถ้ารนั้นล้ด

ตามห้ดกทกถ้าวน ถ้าผู้ใดชำระเงินล้ดจ้แล้ว หรือแค่บางล้ด
ผู้ให้กู้ไม่ได้ทำห้ดกฐานอย่างหนึ่งอย่างใดว่าได้รับเงินล้ด ผู้ให้ก็ชอบ
ที่จะได้รับใบล้ดจ้เป็นล้ดาคัญ ตามมาตรา ๓๒๖ ถ้าผู้ให้กู้ไม่ยอมทำใบ
ล้ดจ้ให้ ผู้ให้ควรจะต้งใช้ล้ดทริของตนตามมาตรา ๓๒๖ ถ้ถ้าวคือ ฟ้อง
ขอให้เจ้าหน้ทำใบล้ดจ้ล้ดก่อน มีล้ดนั้นผู้ให้จะต้งอยู่ล้ดในฐานล้ดเป้รียบ
เมื่อถูกเจ้าหน้ฟ้องเรียกให้ชำระเงินล้ดครั้งหนึ่ง

ฎีกาคว่าอย่างล้ดสำหรับมาตรา ๒๕๓ ตอนล้ดของดงน คือ

ฎีกาที่ ๓๕๘/๒๕๗๖ คดีระหว่าง นายโคะหะย้หม้ดยะมน้ใจท้ก

นายเอง จำเลย ซึ่งศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ว่าเจ้าหน้อเอาเอกดารอน
เป็นหลักฐานแห่งการกัยมของตกหนไว้ โดยดีทชแห่ง หนได้ระงับไปแต่
ตกหนพองให้ศาลบงคบเจ้าหนคนเอกดารนนได้

ฎีกาที่ ๑๑๓๓/๒๔๗๓ คดีระหว่างนายชายันชิง โจทก์ นายชิน
ที่ ๑ นายเซียงที่ ๒ จำเลย ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่าการกัยมเงินทมเอก-
ดารจะพงพะยานทบุคคลนำมาสืบว่าได้ไซเงินแต่ไม่ได้

ฎีกาที่ ๗๘/๒๔๗๗ คดีระหว่างนางประสงค์ สุธการ โจทก์ ชน
ผดามไพรินทร จำเลย ซึ่งข้อเท็จจริงได้ความว่า โจทก์พองเรียกเงิน
ตามสัญญา กู้ จำเลยต่อสู้ว่าไซแต่ตามเอกดารหมาย ๑-๒ ที่โจทก์
ทำให้ไว้ ศาลฎีกาได้วินิจฉัยว่าข้อความในเอกดารสองระบบนกดาวถึง
แต่เรื่องดอกเบย มีใดกดาวว่าไซตนเงินหรือคนคนหนงดอก กาทว่า
จะคนสัญญา กัด จะให้คความว่าใดคนคนหนงดอดสัญญาคนนเบนการ
คความเพิ่มข้อความในเอกดารชน ณะนนเอกดารทง ๒ ณะบบนไม่เบน
หลักฐานแห่งการไซตนเงิน ตามฎีกาณะบบนชให้เห็นว่า การชำระต้น
เงินจะต้องมีหลักฐานให้ใดคความชัดว่าได้ชำระต้นเงิน

ในการกัยมเงินกนหนทานห้ามไว้โดยณะพะระว่าไม่ให้เรียกดอกเบย
เกินกว่าร้อยละ ๑๕ คอบ คอชงละ ๑ บาทคอบเดอนตามมาตรา ๖๕๔ และ
ถาในสัญญากำหนดดอกเบยเกินกว่านน ก็ให้ลดตงมาเบนร้อยละ ๑๕
คอบ และเบนคความผิดอาญาด้วย

ถาในสัญญาคุมใดกาหนดอัตราดอกเบยไว้แน่นอน เช่น ผูกยอม

ใช้ดอกเบยให้ตามกฎหมายดังนี้ ผู้กักจะคงได้ยดอกเบยแต่เพียงร้อย
ตะเจดครงคอบี หรือชังตะ ๕๐ ดัต่างคคอบีหนึ่งเดือน ตามมาตรา ๗
และฎีกาที่ ๗๐๓/๒๔๗๒ คดีระหว่างนายชาม อุดตาทัย โจทก์ นายค้วน
มัน จำเลย ซึ่ง โจทก์จำเลยทำหนังสือสัญญาเงินกันแต่ในเอกดาร
ไม่ขอความให้ดอกเบย คำฎีกาให้ดอกเบยร้อยตะเจดครงคอบี นับ
ตั้งแต่วันฟ้องเป็นต้นไป

ในการชำระหนี้ซึ่งมีเงินต้นและเงินดอกเบยค้างอยู่ด้วยแล้ว ถ้า
เงินที่ชำระยังไม่เพียงพอกับจำนวนหนี้ทั้งหมด ก็ให้เอาเงินนั้นใช้เป็น
ดอกเบยเสียจนครบก่อนตามมาตรา ๓๒๘ แล้วจึงเอามาใช้เงินต้น

ตามมาตรา ๓๒๗ บัญญัติว่าในการชำระดอกเบยอันมีกำหนด
ชำระเป็นระยะเวลาดานน ถ้าเจ้าหนออกใบเสร็จให้เพอร์ระยะหนึ่งแล้ว โดย
มิได้อัดเขอน ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เจ้าหนได้ชำระหนี้เพอร์ระยะ
ก่อน ๆ นั้นด้วยแล้ว

ถ้าเจ้าหนออกใบเสร็จให้เพอการชำระคืนเงินท่านให้สันนิษฐานไว้
ก่อนว่าเจ้าหนได้รบดอกเบยแล้ว

ในการกัยมกนิน นอกจากกฎหมายจะบัญญัติห้ามไม่ให้เรียก
ดอกเบยเกินกว่าร้อยละ ๑๕ คอบีแล้ว กฎหมายยังห้ามมิให้ผู้คคอบี
เบยในดอกเบยที่ค้างชำระ(ตามมาตรา ๖๕๕) เช่นสันนิษฐานว่า ลูกหนคางคอก
เบยหนงเดือนเบนเงิน ๘๐ บาท ผู้กจะคคอบีใน ๘๐ บาทสำหรับเดือน
คอบีไม่ได้ แต่ทว่าเมื่อดอกเบยคางชำระไม่น้อยกว่าหนงบักุสัญญา

กยอมจะตกลงกันให้เอาดอกเบี้ยทบต้นเงิน แต่ให้คิดดอกเบี้ย
ในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันจนได้ แต่การตกลงเช่นนี้ของทำเป็นหนังสือ
เช่นทำเป็นสัญญาซื้อขายใหม่ หรือยกตัวไว้ในสัญญาซื้อขายเดิม
แต่ขอให้ตั้ง เกิดไว้ด้วยว่าจะเอาดอกเบี้ยทบต้นและคิดดอกเบี้ย
ใหม่ได้ก็ต่อเมื่อดอกเบี้ยชำระมาเป็นเวลา ๑ ปี หรือกว่านั้นขึ้นไป.

ส่วนประเพณีการค้าขายที่คำนวณดอกเบี้ยทบต้น ในบัญชีเดินสะพัด
เช่นฝากเงินกระแสรายวันกับธนาคาร หรือในการค้าขายอย่างอื่นทำนอง
เช่นว่าน กฎหมายยอมยกเว้นให้ว่าคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยกันได้ เช่น
ฝากเงินประจำกับธนาคารมีกำหนด ๕ ปี โดยคิดดอกเบี้ยทบต้น หรือ
ในเรื่องประกันชีวิตบริษัทประกัน ก็คิดดอกเบี้ยทบต้นให้ในจำนวน
เงินผู้เอาประกันส่งประจำปี

ตามปกติของการกู้ยืมเงินกัน ผู้กู้มักจะรับเงินไป แต่มีบางรายที่
ผู้ได้ทำสัญญากู้เงินแต่คนไม่รับเอาเงินไป กลับยอมรับเอาสิ่งของหรือ
ทรัพย์สินอย่างอื่นแทนจำนวนเงินนั้นก็มี กฎหมายจึงได้บัญญัติไว้ใน
มาตรา ๑๕๖ วรรคต้น ว่าการที่ทำเช่นนี้ใช้ได้ แต่ท่านให้คิดเป็น
เงินชำระโดยจำนวนเท่ากับราคาตลาดแห่งสิ่งของหรือทรัพย์สินนั้น
ในเวลาและณสถานที่ส่งมอบ คู่ฎีกาที่ ๑๓๗/๒๔๗๖ คดีระหว่างนายคำ
ราชวิจิตร โจทก์ นายผิง จันกลางที่ ๑ นายน้อย หวงชนกต่างที่ ๒
นายอ่วม ศิริปคุตที่ ๓ จำเลย ซึ่งจำเลยได้ทำสัญญากู้เงินโจทก์ ๕๐๐ บาท
แต่ไม่ได้รับเงินไปตามสัญญา คงรับข้าวเปลือกไป ๓๓๐ กระเมือ คิด

เงินในเวตาและสถานที่ตั้งมอบกัน ๑๖๕ บาท บัดนี้ โจทก์ฟ้อง
เรียกเงินตามสัญญา ค่าสัญญาคดีนี้ว่าคดีควรบังคับตามประมวล
แห่งมาตรา ๖๕๖ จึงให้จำเลยใช้เงินโจทก์แต่เพียง ๑๖๕ บาท

ถ้าทำสัญญากุยมเงินกันและผูกมัดหรือมัดของหรือทรัพย์อื่น
อย่างอื่นเป็นการชำระหนี้แทนเงินที่กุยม หนี้นั้นจะบังคับไปเหมือนอย่าง
กับได้เอาเงินมาชำระ แต่กฎหมายให้คิดเป็นจำนวนเท่าราคาของตลาด
แห่งตั้งของหรือทรัพย์นั้นในเวตาและสถานที่ตั้งมอบตามมาตรา ๖๕๖
วรรคสอง และสัญญาที่ ๑๕๘/๒๔๗๖ คดีระหว่างนายโต๊ะ หะยิมัตยะมัน
โจทก์ นายเอ็ง จำเลย ซึ่งข้อเท็จจริงได้ความว่าโจทก์ได้ทำหนังสือ
สัญญาเงินจำเลยไป ๑๔๐ บาท ครั้นต่อมาโจทก์ดวงขาวให้จำเลยไป
๗ เกวียนราคาในเวตานี้และสถานที่ตั้งมอบเกวียนละ ๒๐ บาท รวม
เป็นเงิน ๑๔๐ บาท เพื่อเป็นการชำระหนี้ต่อจำเลยๆ ยอมรับจำนวนนี้
ค่าสัญญาคดีนี้ว่าหนี้ระหว่างโจทก์จำเลยระงับไปแล้ว จำเลยต้องคืน
สัญญาให้โจทก์

ในการกุยมเงินนั้น ผู้และผู้ให้ตกลงกันได้ ในวิธีดังกล่าวข้าง
ต้นเท่านั้น ซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้ แต่ถ้าตกลงกันอย่างไร ๆ ขัดกับที่
บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๕๖ วรรคหนึ่งและวรรคสองแล้วการตกลงกันนั้น
เป็นโมฆะตามมาตรา ๖๕๖ วรรค ๓. เช่นตกลงคิดราคาค่างของหรือทรัพย์
อื่นในเวตาอื่นและตามราคาของ สถานที่อื่น นอกจากสถานที่ ๆ ตั้งมอบ
เป็นต้น

ฝากทรัพย์สิน

อันว่าสัญญาฝากทรัพย์สินนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้ฝากสิ่งมอบทรัพย์สินให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับฝาก และผู้รับฝากตกลงว่าจะเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ในอารักขาแห่งตน แล้วจะคนให้ตาม มาตรา ๖๕๗.

หลักเกณฑ์แห่งลักษณะฝากทรัพย์สินมอียดงน คือ :-

- (๑) ผู้ฝากจะต้องส่งมอบทรัพย์สินนั้นแก่ผู้รับฝาก
- (๒) ผู้รับฝากตกลงยินยอมว่าจะเก็บรักษาทรัพย์สินนั้นไว้ใน

อารักขาแห่งตนแล้วจะคนให้ เพราะฉะนั้นเพียงแต่พูดฝากให้ทำอะไรกับทรัพย์สินนั้นยังไม่เรียกว่าเป็นการฝากทรัพย์สิน ตามนัยฎีกาที่ ๗๖๗/๒๔๗๓ คดีระหว่างนายเดื่อ สิริสัมพันธ์ โจทก์ นายด้ยจำเลยซึ่งได้ความว่า โจทก์พูดฝากให้จำเลยเพียง โคนแทน โจทก์ ๓๗ คดี จำเลยกรบทำหน้าทนนแทน ครั้นโจทก์มารับ โคนคืนไปปรากฏว่า โคนหายไป ๓๓ คดี โจทก์จึงฟ้องเรียกราคาโค ค่าสัญญาคดีเห็นว่าตามพฤติการณ์ระหว่างโจทก์จำเลยเป็นแต่เพียง โจทก์วานให้จำเลยเอาโคไปเพียงเท่านั้น หาใช่เป็นการฝากทรัพย์สินไม่ ความรับผิดชอบจึงต้องวินิจฉัยตามหลักต้วการทดแทนมาตรา ๗๓๒ แต่โจทก์หาว่าดับถึงความประมาณเงินเดื่อของจำเลยไม่ จึงให้ยกฟ้องโจทก์เสีย

การดงเงินเด่นแซร์เบียหอย ก็ไม่ใช่เป็นการฝากทรัพย์สินตามนัยฎีกาที่ ๗๗๗/๒๔๗๕ คดีระหว่างนายสาย โปตระนันท์ โจทก์ นายร้อยโท

เช่นเดียวกับ พวกจำเลย ส่วนการฝากเงินประจำกับธนาคาร เพื่อเอา
ดอกเบี่ยนนเป็นสัญญาฝากซึ่ง ใช้กฎหมายลักษณะนบงค

ถ้าเพียงแต่ตกลงยอมรับรักษาเงินไว้ เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นไม่
ใช่เป็นการฝากทรัพย์ตามธรรมดา คู่ฎีกาที่ ๓๐๕/๒๔๖๕ คดีระหว่างนาง
พลอยใจทัก คุณหญิงปรีกพิชัยบริพัตรจำเลย ซึ่งขอเท็จจริงได้ความ
ว่า พ. พุดตกตลงกับ โจทก์ว่าเงินที่ พ. ว่าความของ โจทก์ชระนะ ๓๐๐๐ บาท
นั้น พ. รับรักษาไว้ให้แก่บุตร โจทก์ ๒ คนแต่ละจะนำเงินไปฝากแบงกเพื่อ
หาดอกเบี่ยให้ด้วย พ. รับรักษาเงินนั้นมาประมาณ ๒๐ ปี พ. ตาย โจทก์
จึงฟ้องเรียกเงินจำนวนนั้นจากจำเลยซึ่งเป็นภรรยาพ. ศาลต่างเห็นว่า
เป็นคดีเรื่องฝากทรัพย์ โจทก์ทอดทิ้งมาตง ๒๐ ปี คดีโจทก์ขาดอายุความ
แต่ศาลฎีกาตัดสินว่าเรื่อง นไม่ ใช่เรื่องฝากทรัพย์เป็นเรื่อง พ. รับรักษา
เงินนั้นไว้เพื่อประโยชน์แก่เด็ก คดีโจทก์ไม่ขาดอายุความ

ตามบทวิเคราะห์ศัพท์ใน มาตรา ๖๕๗ จะเห็นได้ว่าลักษณะฝาก
ทรัพย์เหมือนกบดลักษณะยืม ในข้อที่ว่าจะต้องมีการส่งมอบทรัพย์ต้น
โดยตรงหรือโดยปริยาย แต่ขอให้สังเกตไว้ด้วยว่าในบทวิเคราะห์ศัพท์
ใช้คำ “ ทรัพย์ต้น ” ซึ่งโดยนิตินัยมีความหมายรวมถึงสิทธิอันเป็นดังที่
ไม่มีรูปร่างด้วย (ดูมาตรา ๕๕ และ ๕๕) ซึ่งความจริงเรารับฝากสิทธิ
กันไม่ได้และในตอนท้ายของ มาตรา ๖๕๗ ก็กล่าวไว้ด้วยว่าผู้รับฝากตก
ลงจะ เก็บรักษา ทรัพย์ต้นนั้นไว้ใน อารักขา แห่งตน ซึ่งเป็นการแสดงให้
เห็นว่ามาตรานี้หมายถึงการฝากสิ่งห้ามทรัพย์เท่านั้น และตาม กฎหมาย

ต่างประเทศเช่นอังกฤษและฝรั่งเศส ททรัพย์ที่จะฝากกันใดต้องเป็นดังหา
ริมทรัพย์ (ดู Gachard's French Civil Code S. 1919 กับ Jenk's
Digest of English Civil Law Vol. 1. page 303 S. 418)

สัญญาฝากทรัพย์ไม่มีแบบอย่างใด และเกิดขึ้นจากการตั้งมอบ
และความตกลงของคู่กรณีอย่างเดียว ทั้งไม่จำเป็นต้องทำเป็นหนังสือ
ด้วย เพราะฉะนั้นถ้าเราฝากฐานพระยานบุคคลมาแต่คงให้ศาลเห็นว่า
เราได้ฝากทรัพย์ตั้งหนั่งงวักกับผู้รับฝากแล้ว ศาลก็จะตัดสินให้เรา
ได้รับทรัพย์นั้นกลับคืน.

หลักเกณฑ์แห่งการฝากทรัพย์ทุกตัวไว้ใน มาตรา ๖๕๗ นั้นเป็น
หลักเกณฑ์ฝากทรัพย์ทั่วไป โดยความตกลงยินยอมของทั้งสองฝ่าย

แต่การฝากทรัพย์อาจเกิดขึ้นโดยความจำเป็นในพฤติการณ์
พิเศษเช่น ไฟไหม้, น้ำท่วม, เรืออับปาง, ภูเขาถล่ม, กบฏ, แผ่นดินไหว
หรือความพิวาคอย่างอื่น ๆ. ในพฤติการณ์พิเศษดังกล่าวนั้น ถ้า
เจ้าของทรัพย์ตั้งมอบทรัพย์ ให้แก่เพื่อนบ้าน หรือผู้ที่ยืนอยู่ใกล้ ๆ และ
ผู้รับทรัพย์ของเขาไว้เช่นนั้น เป็นการแต่งตั้งให้เห็นว่าเจ้าของทรัพย์
มีความเชื่อถือไว้วางใจผู้รับ และเมื่อผู้รับทรัพย์เอาไว้ในอารักขา
ของตนแล้ว ก็ทำให้ผู้รับนั้นหน้าตามกฎหมายที่จะต้องรับผิดชอบ
เช่นผู้รับฝากธรรมดา ถ้ามีการเสียหายเกิดขึ้นเจ้าของทรัพย์จะได้รับค่า
สินไหมทดแทนก็ต่อเมื่อผู้รับนั้นทุจริตหรือเดินเด้อ.

การฝากทรัพย์สินอาจเกิดขึ้นจากความเข้าใจผิด เช่น ในกรณีผู้
ฝากมีสิ่งของพิกัดเสียเหลือเกิน จนไม่สามารถที่จะทราบว่าทรัพย์สินที่
อะไรไปนั้นเป็นการสมควรหรือไม่ หรือในกรณีผู้ฝากจำคนผิดไป
ได้ส่งมอบทรัพย์สินให้แก่ใครไปแล้ว ผู้รับเป็นผู้รับฝากมีหน้าที่จะต้อง
ปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย เช่น ในเรื่องของคนเมาสุราอนอยู่กบพนดิน
ยอมให้อีกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นคนรูจักกันควักนาฬิกาพกทองคำออกจาก
กระเป๋าโดยมิได้ขีดขวางอย่างใด และโดยเข้าใจผิดว่าผู้รับมุ่งประสงค์
คือเพื่อนในการที่จะเขานาฬิกาไปเก็บให้ ผู้ที่ควักนาฬิกาเป็นผู้รับฝาก
ในทันทีที่นาฬิกาเข้ามาอยู่ในความอารักขาของเขา ตุคตองกฤษ (R.v.
Reeves 1859)

การฝากทรัพย์สินอาจเกิดขึ้นโดยอุบัติเหตุ ซึ่งเจ้าของทรัพย์สิน
ผู้รับฝากก็มิได้ตกลงกันประการใด และทั้งสองฝ่ายก็ได้ครอบครอง
ยึดถือทรัพย์สินโดยตรงด้วยกันเลย แต่ทรัพย์สินนั้นมาอยู่ในที่ตนของอีก
ฝ่ายหนึ่ง เช่น นาฬิกาไม่ขอสักมาคางในทของเรา, หรือผลไม้ของเพื่อน
บ้านตกมาอยู่ในสวนเรา หรือต้นไม้ของเพื่อนบ้านล้มเข้ามาในทของ
เราดังนี้ ถ้าเราไม่ไปแตะต้องทำอะไรกับทรัพย์สินเหล่านั้นแล้ว เรายังไม่
ได้เป็นผู้รับฝาก จึงไม่ต้องรับผิดชอบ ถ้าทรัพย์สินนั้นเกิดเป็นอันตรายขึ้น
แต่ถ้าเราเข้าไปเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินเหล่านั้นแล้ว ก็จะเกิดสัญญาฝาก
ทรัพย์สินโดยปริยายขึ้น และเราจะต้องรับผิดชอบต่อเจ้าของทรัพย์สิน

การฝากทรัพย์สินอาจเกิดขึ้นโดยมิได้ตั้งใจ เช่น ส่งทรัพย์สินไปให้เขา

โดย มิได้ร้องขอหรือได้ตกลงกันไว้ก่อน ผู้รับไม่ต้องรับผิดชอบในการที่
จะต้องระวังรักษาทรัพย์สินให้ปลอดภัย และผู้รับจะไม่ต้องใช้ทรัพย์สิน
นั้น ถ้าผู้รับเอาทรัพย์สินไปใช้ผู้รับจะต้องรับผิดชอบ ซึ่งเป็นหลักธรรมดา
อยู่แล้ว เช่นในคดี Haward v Harris (1884) ซึ่งข้อเท็จจริงได้
ความว่าโจทก์เป็นนักประพันธ์ จำเลยเป็นเจ้าของละคร จำเลยได้ร้อง
ขอให้โจทก์ส่งหัวขอเรื่องละครที่โจทก์แต่ง (ไม่ใช่เนื้อเรื่องทั้งหมด)
มาให้จำเลยดู โจทก์ส่งต้นร่างทั้งหมดรวมทั้งเนื้อเรื่องด้วยมาให้
จำเลย ๆ ทำหาย ศาลต้องพิจารณาคดีว่าการที่ส่งต้นร่างมาทั้งหมดเช่น
นี้ ไม่ทำให้จำเลยมีหน้าที่เพิ่มขนสำหรับของที่ตั้งเกินมาโดยเขามิได้ร้อง
ขอ จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบสำหรับของที่ตั้งเกิน และในคดี Lethbridge
v Phillips (1819) ซึ่งโจทก์ส่งรูปเขียนมาให้จำเลยที่บ้าน โดยจำเลย
มิได้รู้ตัวหรือร้องขอ และรูปนั้นเสียหายไป จำเลยไม่ต้องรับผิดชอบ แต่ถ้า
เราสงสัยว่าจะดูแต่รักษาทรัพย์สินอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเจ้าของทรัพย์สิน
นั้นมิได้ร้องขอ การที่เรารับส่งอย่างเช่นนั้นเป็นเหตุที่โจทก์ฟ้องจะ
ตั้งทรัพย์สินให้เรา. เราจะต้องรับผิดชอบในฐานะที่เป็นผู้รับฝาก

การรับฝากอาจเกิดขึ้นโดยเจ้าของทรัพย์สินไม่รู้จักได้ เช่น เรา
พบทรัพย์สินตกอยู่ในที่สาธารณะสถาน เราไม่มีความรู้ ๆ จะเก็บทรัพย์สิน
นั้นให้มาอยู่ในความอารักขาของเราเอง. แต่ถ้าเราเก็บเอาทรัพย์สิน
มาในความอารักขาของเราแล้ว. เราเป็นผู้รับฝากทันทีและใช้กฎหมาย
ลักษณะหนึ่งฉบับในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น. เว้นไว้แต่เรามีเหตุผลอันสมควร

ควรที่จะเชื่อได้ว่าทรัพย์สินของใครก็ตามที่ใจดีละทิ้งแล้ว. เราไม่อยู่ใน
ฐานะเป็นผู้รับฝาก.

การฝากทรัพย์สินอาจจะเกิดขึ้นจากการซื้อขายก็ได้ เช่นผู้ซื้อ ๆ ของ
สิ่งหนึ่ง ซึ่งมของอนมคากออย่างหนึ่งซึ่งซ่อนอยู่ในสิ่งของที่ซื้อและผู้
ซื้อกับผู้ขายที่หาทราบไม่ว่ามีของซ่อนอยู่ในนั้น. ตามธรรมดาแล้วสิ่ง
ของที่ซ่อนอยู่ยังคงเป็นของผู้ขาย ไม่ใช่เป็นผู้ซื้อ ผู้ซื้อเป็นแต่เพียง
รับฝากของนั้นไว้เท่านั้น ตามนัยคดี Merry v. Green (1841) ซึ่ง
ผู้ซื้อ ๆ ได้ตรวจหาจากการขายทอดตลาดล่าธารณะ ภายหลังปรากฏ
ว่าได้ตรวจพบเงินซ่อนในหนังสือ. ข้างในหนังสือนั้นพบธนบัตร เมื่อ
เวลาขายผู้ซื้อและผู้ขายไม่ทราบถึงเงินซ่อน กับทั้งไม่ทราบว่าเงิน
นั้นพบธนบัตรดังนั้น คำตัดสินคดีนั้นว่าแม้ว่าจะได้มีการลงมือโดย
ความโดยถูกต้องและกรรมสิทธิ์ในได้โดยไปผู้ซื้อแล้วก็ตาม แต่
ไม่ถือว่าผู้ขายได้ส่งมอบกรรมสิทธิ์ของธนบัตรในหนังสือนั้น ธนบัตรนั้น
ยังคงเป็นของเจ้าของอันแท้จริงอยู่ ผู้ซื้อเป็นผู้รับฝากไว้ ถ้าผู้ซื้อเป็น
ฝ่ายที่ทราบว่าเงินซ่อนในหนังสือและมีเงินซ่อนด้วยนั้น ผู้ซื้อหากได้กรรม
สิทธิ์ในเงินนั้นไม่ แต่ถ้าผู้ขายทราบว่าเงินซ่อนในหนังสือแล้วผู้ซื้อไม่
ทราบกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่อยู่ในหนังสือย่อมผ่านไปผู้ซื้อ เพราะ
กฎหมายสันนิษฐานไว้ว่าผู้ขายตั้งใจจะให้กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินทั้งหมดแก่
ผู้ซื้อ และไม่ใช้กรรมสิทธิ์เฉพาะในทรัพย์สินที่ผู้ซื้อเจตนาซื้อเท่านั้น (ดู
Halsbury's the Law of England Vol. I. pp. 526 to 530)

การฝากทรัพย์สินอาจจะแยกออกเป็น ๒ อย่าง คือ (๑) ฝากทรัพย์สิน โดยมีบำเหน็จ (๒) ฝากทรัพย์สินโดยไม่มีบำเหน็จ

การฝากทรัพย์สิน โดยมีบำเหน็จเป็นสัญญาต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน โดยมีการตกลงกันเมื่อขณะฝากทรัพย์สินว่าจะให้บำเหน็จค่าจ้างรับฝากกันเท่าใด. แต่ถ้าไม่มีการตกลงกันไว้ว่าจะให้บำเหน็จกันเท่าใด มาตรา ๖๕๘ ได้บัญญัติไว้ว่า ถ้าโดยพฤติการณ์ฟังคาดหมายได้ว่า เขา รับฝากทรัพย์สินเพื่อจะได้รับบำเหน็จค่าฝากทรัพย์สินเท่านั้น ท่านให้ ถือว่าเป็นอนติตกลงแล้ว โดยปริยายว่ามีบำเหน็จเช่นนั้น. เช่นผู้ทบทวน ประกาศไว้ตามริมแม่น้ำและดำคตองว่า "รับฝากเรือ" ดังนี้ ถ้า เจ้าของเรือเขาเรือไปฝาก ก็ถือว่าเจ้าของเรือตกลงโดยปริยายยอม ให้ค่าฝาก.

การฝากทรัพย์สินโดยไม่มีบำเหน็จนั้น เป็น สัญญาที่ผู้ฝากได้ ประโยชน์ฝ่ายเดียว. โดยเหตุนี้หน้าที่ของผู้รับฝากโดยไม่มีบำเหน็จ จึงไม่ค่อยจะเคร่งครัดเท่ากับผู้รับฝาก โดยมีบำเหน็จ

หน้าที่และสิทธิของผู้รับฝาก

ผู้รับฝากมีหน้าที่และสิทธิดังต่อไปนี้ คือ

(๑) ผู้รับฝากไม่มีบำเหน็จหน้าที่จะต้อง ระวาง รักษาทรัพย์สิน ฝากนั้นเหมือนอย่างเช่น เคยประพฤติในกิจการของตนเอง ตาม มาตรา ๖๕๘ วรรคต้น เช่น เราเก็บรถจักรยานไว้ที่บ้าน โดยไม่ได้ใส่กุญแจ

และเราเก็บรถจักรยานของฝากเช่นเดียวกันดังน กถอวาเราไดไซ
ความระมัดระวังตั้งวณทรัพย์สินน เทากับเราตั้งวณทรัพย์สินของเราเอง
และเบินหน้าทของผูรับฝาก จะตองแตดงวาไดไซ ความ ระมัด ระวัง ตาม
ดมควร ตามนยฎีกาท ๕๐๖/๒๔๗๒ คติระหวางนางหาญ ณ รงครอน
โจทก นางชน นายเดยม นางชน จำเลย ซึ่งขอเท็จจริงไดคความวา
โจทกฝากหีบทองรูปพรรณและห่อทรัพย์สินไวแก ๓. ๆ ก็ชนชนไปเก็บไว
ในหองเรือนลึกครหนึ่ง ซ. ภรรยา ๓. บอกกับโจทกวาคนรายดกทรัพย์สิน
นไปดงน ค้าตฎีกาเห็นวาเมอด. แด ซ. ใตรับฝากทรัพย์สินของโจทกไว
แตวหายไปในความรักษา จำเลยกลับปฏิเสธวาไมไต่รับฝากและไมนำดับ
ถึงการรักษาด้วยแตวตนตองรับผิดชอบใราคาแก่โจทก และฎีกาท ๓๐๘๗/
๒๔๖๘ คติระหวางพักรุดิน โจทก พระเทพไชยบูรินทร จำเลย ซึ่งขอ
เท็จจริงไดคความวา จำเลยรับจำนำช่างจากโจทก คอมาช่างนั้นหายไป
ค้าตฎีกาตัดสินวาเบินหน้าทของ จำเลยที่จะตองนำดับวาจำเลยได้เพียง
รักษาช่างนั้นไวและไดไซความระวางเทากบวาช่างนั้นเบินช่างของตนเอง

ถากการรับฝากทรัพย์สินนมาเห็นจ ผูรับฝากจะตองไซความระมัด
ระวังและไซฝีมือ เพือตั้งวณทรัพย์สินนเหมือนอยางเชนฉัญญุชนจะพึง
ประพฤติโดยพฤติการณดงน ทงนยอมรวมทงการไซฝีมืออนพิเศษ
นะเพาะการในทจะพึงไซฝีมือเชนนนด้วย (ตุมาตรา ๖๕๘ วรรคตอง)
เชนผูรับฝากเรือเพือบาเห็นจ ผูรับฝากจำตองจัดหาไซมาร้อยและได้
กญแจให้แข็งแรง ไมไซแต่เพียงไซเชือกผูกเรือเท่านั้น ถาและทรัพย์สิน

ฝากต้องการใช้ฝีมืออันพิเศษ เช่นเครื่องประดับทองคำแพง ๆ ของสตรี
ใส่ในตู้หวาด ผู้รับฝากจำต้องใช้ความระมัดระวังรักษาไม่ให้เสื่อมเสีย
หายมิดควัดควมารบกจนทำให้ชงวรว

ถ้าผู้รับฝาก เพอมาเห็นจ เปน ผู้มวราชชีพ ณะเพาะ กิจการ ค้าขาย
หรืออาชวะอย่างหนึ่งอย่างใด ก็จำต้องใช้ความระมัดระวังและใช้มือ
เท้าที่เป็นธรรมดาคะต้องใช้ และด้มคววจะต้องใช้ในกิจการค้าขายหรือ
อาชวะอย่างหน (ตูมาตรา ๒๕๘ วรรคสุดท้าย) เช่นธนาคารที่รับจ้าง
ฝากทรัพย์สินอนมคาเพอความปลอดภัยจะตองมคุดทแข็งแรง และกนอคค
ภยหรือโจรภยโตสำหรับเก็บทรัพย์สินที่เข้าฝาก

(๒) ตามมาตรา ๒๖๐ ถ้าผู้ฝากมิได้อนุญาตและผู้รับฝากเอา
ทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นออกใช้ด้วยเอง หรือเอาไปให้คนอื่นภายนอกใช้
สรอย หรือเอาไปให้บุคคลภายนอกเก็บรักษา ผู้รับฝากจะตองรับผิดชอบ
เมื่อทรัพย์สินซึ่งฝากนั้นสูญหาย หรือบบสลายอย่างหนึ่งอย่างใด แม้
ถึงจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัย เช่นเราได้รับฝากรถยนต์ไว้คนหนงและเรา
เอารถยนต์คนหนไปขับเที่ยวตากอากาศ เผอญพาวารถคนหนนเดี่ยหาย
เราจจะตองรับผิดชอบไซ้ให้เขา แต่ถ้าเราใช้สรอยทรัพย์สินเพื่อจะรักษาให้
อยู่ในสภาพเดิมแล้วเห็นว่าเรายังไม่ตองรับผิดชอบ เช่นเราได้รับฝากเบี่ยโนไว้
เราจำตองใช้คุดบางบางคราวเพื่อจะรักษาเดี่ยงให้คุดไว้เดี่ยมอ เพราะ
เหตุว่าถ้าเราไม่คุดเดี่ยบบางตองจะจิบส่ายทำให้เดี่ยงเดี่ย และอาจจะ
เกิดสนมทส่ายก็ได้

แต่ตามมาตรา ๖๖๐ ตอนสุดท้ายบัญญัติไว้ว่า ถ้าเราพิศจน์ได้ว่า
ถึงอย่างไร ๆ ทรัพย์ที่เราเอาไปใช้หรือให้คนอื่นใช้สรอยทรัพย์สินนั้น ก็คง
จะต้องสูญหายหรือบอบตายเป็นอันแน่นอนแล้วเราไม่ต้องรับผิดชอบ หนึ่งตก
เป็นหน้าที่เราจะต้องนำสืบ เช่นเราฝากหน้าแข็งไว้เราเอาโซดาไปวาง
ข้าง ๆ ให้เย็นเพื่อเอามาดื่มรับประทาน เราไม่ต้องรับผิดชอบเมื่อน้ำแข็ง
ละลายสูญหายไป เพราะว่าถ้าเราไม่เอาโซดาไปวางข้าง ๆ น้ำแข็งก็
จะต้องละลายเหมือนกัน.

ในกรณีที่ผู้ฝากเอาทรัพย์ไปฝากผู้อื่นออกทอดหนึ่งมีฎีกา คดี
อย่างคดีฎีกาที่ ๕๖๐/๒๔๗๐ คดีระหว่างนางแซ โจทก์ นายชม จำเลย
ซึ่งขอเท็จจริงได้ความว่าจำเลยพาโจทก์ไปกู้เงิน ๓๖๐ บาท จากผู้มธอ
คนหนึ่งและจำเลยเป็นนายประกัน เมื่อผู้ให้กู้ส่งเงินให้จำเลยเป็นผู้รับ
เลี้ยงเอง แล้วก็นำไปฝากภรรยาของจำเลยไว้ ฝ่ายโจทก์ก็พูดว่าภรรยา
จำเลยเอาเงินไปไหน ปล่อยให้จำเลยจะมาเอาเงินที่ภรรยา ๆ ไม่ใช่จึงเกิด
ทบทกนชน ภรรยาจำเลยออกจากบ้านไปอยู่ที่อื่นและไม่ได้เอาเงินไป
ด้วย ฝ่ายจำเลยก็ปกครองทรัพย์ ในเรือนนั้นตลอดมา คดีฎีกาคัดสัน
ว่าเป็นหน้าที่ของจำเลยจะต้องใช้คนเงินให้แก่โจทก์ และคำที่โจทก์พูด
ว่าภรรยาจำเลยเอาเงินไปไหน จะแปลว่าโจทก์ได้มอบให้ภรรยาจำเลย
เก็บเป็นส่วนตัวหาได้ไม่.

(๓) มาตรา ๖๖๑ ถ้าบุคคลภายนอกอ้างความผิดทชเห็นอทรัพย์
คืนซึ่งฝากและยื่นฟ้องผู้รับฝากหรือยดทรัพย์ต้นนั้น ผู้รับฝากจะต้องบอก
กล่าวให้ผู้ฝากทราบโดยพลัน.

(๕) ผู้รับฝาก จะต้อง คนทรัพย์สัน ทฝาก เมื่อถึง เวธากำหนด และจะคืนก่อนเวธากำหนดไม่ได้ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอันมิอาจจะก้าว ถ่วงเสียได้ (ดูมาตรา ๖๖๒) เช่นเราฝากรถยนตรคนหนึ่งมกำหนด ๓ เดือน แต่เรามีธุระจำเป็นจะต้องไปต่างจังหวัด เราคนรถยนตรคนนั้น ได้ออกกำหนด ๓ เดือน

ผู้รับฝากมหนาทจะต้องส่งคืนทรัพย์ที่ฝากเมื่อผู้ฝากเรียกหรือโดย มפקตองคานงถึงว่าจะครบกำหนดเวธากำหนดแล้วหรือยัง (ดูมาตรา ๖๖๔)

ผู้รับฝากมลัทธิจะคืนทรัพย์ที่ฝากเมื่อใดก็ได้ ถ้าคู่สัญญาได้ กำหนดเวธากำหนดจะส่งคืนทรัพย์สัน ทฝากกันไว้ (ดูมาตรา ๖๖๕)

ผู้รับฝากควรจะคืนทรัพย์แก่ผู้ใดนั้น มาตรา ๖๖๕ บัญญัติไว้ว่า ผู้รับฝากจำต้องคืนทรัพย์สัน ทซึ่งฝากไว้ให้แก่ผู้ฝาก หรือทรัพย์สัน ทนั้นฝาก ไว้ในนามของผู้ใดก่อนให้แก่ผู้อื่น หรือผู้รับฝากได้รับคำสั่ง โดยชอบให้ คืนทรัพย์สัน ทนั้นแก่ผู้ใด ก็ให้คืนแก่ผู้ใดไป แต่ถ้าผู้ฝากตาย ก็ให้คืน ทรัพย์สัน ทนั้นให้แก่ทายาทของเขา.

เมื่อคนทรัพย์ถามดอกผลเกิดแต่ทรัพย์ ๆ สัน ทซึ่งฝากนั้นเท่าใด ผู้ รับฝากจำต้องส่งมอบพร้อมไปกับทรัพย์สัน ทนั้นด้วย ตามมาตรา ๖๖๖ และฎีกาที่ ๖๘๘/๒๕๗๒ คดีระหว่างนายยม ขวัญเมือง โจทก์ นายแจ ปรีมณ จำเลย นายฉิน อรรถพรต ผู้รองขัตทรัพย์ ซึ่งขอเท็จจริงได้ ความว่า เมื่อ ๗ ปีมาแล้ว นายฉินผู้รองขัตทรัพย์ได้ฝากกระบือตัวเมีย ไว้กับจำเลย ๓ ตัว กระบือนั้นเกิดลูกออก ๕ ตัว และหลาน ๓ ตัว จำเลยแพ้วความโจทก์ ๆ นายฉินกระบือ ๗ ตัวน คำตฎีกาคัดสัน ทว่ากระบือ ๕ ตัว ๗ ตัวเป็นของนายฉิน โจทก์จะมายึดไม่ได้ ให้ถอนการยึด.

(๕) ถ้าได้มีการตกลงกันว่า ผู้รับฝากเงินจะต้องเป็นผู้เสียค่า
บำรุงรักษาทรัพย์ที่ฝากเอง แต่ผู้รับฝากก็ไม่มีสิทธิ์จะเรียกร้องให้ผู้
ฝากชดใช้ให้ เช่นฝากมาไว้กับเขา โดยตกลงกับเขาว่าเขาเป็นผู้เสีย
ค่าหนี้ ค่าจ้าง เขาไม่มีสิทธิ์จะเรียกให้เราชดใช้ค่าใช้จ่ายเหล่านั้น
(ตามมาตรา ๒๖๘ ตอนต้น).

(๖) ผู้รับฝากมีสิทธิ์จะยึดหน่วงเอาทรัพย์อื่นซึ่งฝากนั้นไว้ได้
จนกว่าจะได้รับเงินบรรดาที่ควรชำระแก่ตนเกี่ยวข้องด้วยการฝาก ทรัพย์นั้น
เช่นเราฝากรถยนต์ไว้เดือนละ ๖ บาท เจ้าของรถยังไม่ได้ชำระค่า
จ้างแก่เรา เราไม่มีสิทธิ์จะยึดรถยนต์ของคนอื่นจนกว่าเราจะได้รับ
ค่าชำระ ค่าบำรุงรักษาเงินครบถ้วน (ตามมาตรา ๒๖๙)

(๗) ในการฟ้องร้องสำหรับเงินบำเหน็จ ค่าฝากทรัพย์กัด และ
ใช้คดีใหม่ทดแทนเกี่ยวกับการฝากทรัพย์กัด ผู้รับฝากมีสิทธิ์จะฟ้อง
ได้ภายใน ๖ เดือนนับตั้งแต่วันสิ้นสุดสัญญาฝาก. (ตามมาตรา ๒๗๑).

ผู้รับฝากหลุดพ้นจากหน้าที่ ๆ จะต้องส่งคืนทรัพย์เมื่อใด

ผู้รับฝากหลุดพ้นจากหน้าที่ ๆ จะต้องคืนทรัพย์เมื่อทรัพย์สินสูญ
หายไปโดยเหตุสุดวิสัย หรือเพราะสภาพแห่งทรัพย์นั้นเอง ตามมาตรา
๒๖๘.

สิทธิ์และหน้าที่ของผู้ฝาก

ผู้ฝากมีสิทธิ์และหน้าที่ดังต่อไปนี้ คือ.

(๑) ผู้ฝากมีสิทธิ์จะเรียกคืนทรัพย์ที่ฝากนั้นในเวลาที่ใด ๆ ก็ได้

โดยมีข้อกำหนดถึงว่าสัญญาฝากนั้นได้กำหนดเวลาดังคนกันหรือไม่ตาม
มาตรา ๒๖๓-๒๖๔

(๒) ผู้ฝากมีหน้าที่จะต้องเสียค่าคน ทรัพย์สินที่ฝาก (ตามมาตรา ๒๖๗). และค่าใช้จ่ายใด ๆ อันควรแก่การบำรุงรักษาทรัพย์สินที่ฝากนั้น เว้นแต่จะได้ออก กงกันไว้ในสัญญาว่าผู้รับฝากเป็นผู้เสียเอง (ตามมาตรา ๒๖๘) เช่นเราฝากเขาเพียง มาเราจะต้องเสียค่าเช่าค่าข้าวสำหรับม้า

(๓) ผู้ฝากมีหน้าที่ต้องชำระบำเหน็จให้แก่ผู้รับฝาก ตามที่ได้ตกลงกันไว้ ถ้าเวลาชำระบำเหน็จ ไม่มีการกำหนดกัน ไว้ในสัญญาหรือโดยจารตประเพณี ผู้ฝากจะต้องชำระบำเหน็จเมื่อคืนทรัพย์สินซึ่งฝาก แต่ ถ้าได้กำหนดเวลาดังกันไว้เป็นระยะ ก็พึงชำระเมื่อสิ้นระยะเวลาทุกครั้งไป. (ตามมาตรา ๒๖๘) บทบัญญัตินี้เป็นทานของเคียงกันกับบทบัญญัติในเรื่องสัญญาจ้างแรงงาน

ถ้าสัญญาฝากทรัพย์สินต้อง ระงับ ไปก่อน เวลาที่ตกลงกันไว้โดยเจตนาของผู้ฝากตามมาตรา ๒๖๓ หรือโดยเจตนาของผู้รับฝากในเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงเสียได้ตามมาตรา ๒๖๒ แล้ว ผู้ฝากจะต้องชำระบำเหน็จตามส่วนแห่งเวลาที่ล่วงไปจนถึงวันที่สัญญาฝากทรัพย์สินระงับลง หักเกณฑ์ทุกตัวนั้น ก็ไซ้บังคับในกรณีทรัพย์สินนั้นจะนำไปโดยเหตุสุดวิสัย หรือโดยสภาพของทรัพย์สินนั้นเองด้วยเหมือนกัน.

ความระงับแห่งสัญญาฝากทรัพย์สิน

ตามที่ได้กล่าวแล้วว่าสัญญาฝากทรัพย์สินนั้น จะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อตั้งมอบ เพราะฉะนั้นสัญญาฝากทรัพย์สินจะต้องระงับลงก็ต่อเมื่อตั้งคน

ทรัพย์นั้นให้แก่ผู้ฝากหรือผู้แทนของผู้ฝากหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งของผู้ฝาก
ระบุไว้ในสัญญาฝาก และผู้รับฝากจะส่งคืนทรัพย์เมื่อใดนั้น ย่อมแล้ว
แต่ที่ใดบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๒, ๒๖๓ กับ ๒๖๔.

วิธีชำระการฝากเงิน

เท่าที่ได้อธิบายมาแล้วในตอนต้นนั้นเป็นการฝากทรัพย์ทั่ว ๆ ไป
ที่มีใช้เงิน ส่วนการฝากเงินนั้น มักจะหมายถึงบัญชีฝากเป็นพิเศษถ้าจะ
มาตรา ๒๖๒ บัญชีที่ว่า ถ้าฝากเงินท่านให้ตั้งนิยามไว้ก่อนว่าผู้รับฝาก
ไม่พึงต้องส่งคืนเป็นเงินทองคำอันเดียวกันกับที่ฝากแต่จะส่งคืนเงินให้
ครบจำนวน อนึ่งผู้รับฝากจะเอาเงินนั้นออกใช้ได้ แต่หากจำกัดคืน
เงินให้ครบจำนวนเท่านั้น แม้ว่าเงินซึ่งฝากนั้นได้สูญหายไปด้วยเหตุ
สุดวิสัยก็ตาม ผู้รับฝากก็จำกัดคืนเงินให้ครบจำนวน เพราะฉะนั้น
การฝากเงินจึงเป็นการฝากทรัพย์ที่ผู้รับฝากมัดมัดที่จะเอาไปใช้ได้ เช่น
ธนาคารรับฝากเงินกระแสรายวัน โดยคิดดอกเบี้ยให้ผู้ฝากร้อยละ ๓ ต่อปี
ตั้งแต่วันที่ฝากกับธนาคารยืมเงินไปใช้โดยให้ดอกเบี้ย

ในการฝากเงินผู้รับฝากเป็นทั้งเจ้าของเงิน ตามจำนวนเงินที่ฝาก
และเป็นลูกหนี้ตามจำนวนเงินเดียวกันนั้นด้วย เพราะฉะนั้นจึงต้องรับ
ผิดใช้เมื่อจำนวนเงินนั้นสูญหายไปไม่ว่าจะเป็นเพราะเหตุสุดวิสัยหรือ
เหตุอย่างอื่น ๆ

ถ้าการฝากเงินโดยมีกำหนดเวลาเรียกหรือส่งคืน ผู้ฝากหรือผู้รับ
ฝากจะเรียกหรือส่งคืนก่อนถึงกำหนดเวลาไม่ได้ (ดูมาตรา ๒๖๓) เช่น
เราฝากเงินกับธนาคารมีกำหนด ๓ ปี ธนาคารจะส่งคืนหรือเราจะใช้สิทธิ์

เรียกร้องให้ธนาคารส่งคืนก่อนถึงกำหนด ๓ ปีไม่ได้ ทงนทเเองจากทง๒
ฝ่ายได้รับประโยชน์จนตจยกันคือเราได้ออกเบีย ธนาคารได้อาเงินของ
เราไปใช้หมนหากำไร แต่ทงนไม่คดดีทชของเราที่จะคกตงกับธนาคาร
ให้ส่งเงินคืนก่อนครบกำหนด ๓ ปี.

อายุความฝากทรัพย์

ตามมาตรา ๓๖๔ บัญญัติไว้ว่าอนอายุความนั้น ถ้าไม่มีกฎหมาย
บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น ท่านให้กำหนด ๓๐ ปี และตามมาตรา ๓๖๘
ให้เริ่มนับอายุความขณะที่บังคบสัทธิเรียกร้องได้เป็นต้นไป เพราะ
ฉะนั้นการฝากทรัพย์โดยไม่มีกำหนดเวลาดัง คนอายุความเริ่มนับตั้งแต่
วันฝาก ไม่ใช้วัน ทวง ถาม หรือวัน ทมูรบ ฝาก ปฎิเสธ ตาม นยฎีกาท
๓๕๐/๒๔๗๖ คดีระหว่างนายพม สัมศรีเสรี โจทก์นายเปดง รอดจากใต้
จำเลย ข้อเท็จจริง ในคดีนั้นได้ความว่า โจทก์ฟ้องเรียกเงินทงคืนเดิม
๓๒๐๐ บาท ซึ่งได้ฝากไว้กับจำเลยผู้เป็นพ่อตา โจทก์มาเป็นเวลาดเกิน ๓๐ ปี
นับตั้งแต่วันฝากจนถึงวันฟ้อง และภายหลังที่ฝากกันแล้วตง ๓๐ ปี โจทก์
ได้ไปทวงถามเงินนั้นจากจำเลย จำเลยปฏิเสธว่ามีได้รับฝาก คัด
แพ่งวินิจฉัยว่าอายุความเริ่มนับตั้งแต่วันทวงถามและจำเลยปฏิเสธคดีโจทก์
ไม่ขาดอายุความ คัดอุทธรณเห็นว่าการฝากเงินรายน มีกำหนดอายุ
ความ ๓๐ ปี ตามมาตรา ๓๖๔ แม้การฝากจะได้เกิดชนก่อนใช้ประมวล
กฎหมาย พ้องโจทก์ก็ขาดอายุความตามกฎหมายที่วางน คัดฎีกา
วินิจฉัยว่า การฝากเงินรายน ไม่มีกำหนดเวลาดเรียกคืน โจทก์จะเรียกคืน
เมื่อใด ๆ ก็ได้ และตามมาตรา ๓๖๘ ท่านให้เริ่มนับอายุความแต่ชณะ

๔๘ ยี่ม, ฝากทรัพย์, เก็บของในคลังสินค้า, ปรากฏประนอม, การพะนันชั้นต่อ

ทอาจจะบังคับบัตรเรียกกรองได้เป็นต้นไป การนับอายุความในเรื่องนี้
จึงต้องนับวันฝากไม่ใช่วันทรงตาม คิดใจทักขาดอายุความเสียแล้ว
จึงคดีชั้นตามคำขอทธรณ์

ฎีกาที่ ๘๕๒/๒๕๗๓ คดีระหว่างนางหนูเกี้ยว คงทรัพย์ โจทก์
นายถมขุนหงวน ถิมบิชาติ จำเลย ซึ่งได้ความว่าเมื่อวันที่ ๓๘ มีนาคม
พ.ศ. ๒๕๕๗ บิดาโจทก์ได้ฝากเงินจำเลยไว้ ๓๐๐๐ บาท ต่อมาบิดามารดา
โจทก์ตาย โจทก์เป็นผู้รับมรดก โจทก์จึงฟ้องเรียกเงินจากจำเลย
เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๗๒ (ประมาณ ๓๕ ปีกว่า) ตามใบรับ
ฝากเงินซึ่งไม่ปรากฏว่ามีกำหนดเวลาดำเนินเงิน คำฎีกาเห็นว่ากรณี
เรื่องนี้เป็นเรื่องฝากเงินไม่ใช่ฝากทรัพย์อย่างอื่น ตามประมวลแพ่งมิได้
กำหนดอายุความไว้โดยเฉพาะ แต่ตามมาตรา ๓๖๕ ว่าอายุความนั้น
ถ้าไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นใหม่กำหนด ๓๐ ปี เพราะฉะนั้นต้อง
ถือว่าอายุความ ๓๐ ปี ตามฎีกาที่ ๕๘๒/๓๒๘ ส่วนเรื่องการนับอายุ
ความนั้นต้องเริ่มนับแต่วันหมดบัตรเรียกกรอง เงินรายนี้ไม่มีกำหนดตั้งคืน
กัน บัตรเรียกกรองจึงคงตนนับแต่วันฝากซึ่งเป็นเวลาดำเนิน ๓๐ ปีแล้ว คิด
ใจทักขาดอายุความ

ฎีกาที่ ๕๘๒/๓๒๘ คดีระหว่างอำแดงทรัพย์ โจทก์ อำแดงไรจำเลย
ซึ่งได้วางหลักไว้ว่าอายุความฝากทรัพย์ต้องฟ้องเรียกคืนภายใน ๓๐ ปี
นับแต่วันฝาก.

ฎีกาที่ ๗๕๒/๒๕๗๖ คดีระหว่าง ม.ร.ว. ไต่ระ นพวงศ์ โจทก์ นาย
เบา ณบางช้าง จำเลย ซึ่งขอเท็จจริงได้ความว่าโจทก์ฝากเงินเหรียญ

ทองปอนด์ไว้กับจำเลย ๓๒ เหรียญ ราคา ๓๒๐ บาท คงแค่ พ.ศ. ๒๔๖๓
จนถึงเวตาพองเกิน ๓๐ ปีแล้ว เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ มีพระยานโจทก์ไปถาม
จำเลย ๆ ตอบว่า เงินรายนหมคนรับไปจำหน่ายอีกต่อหนึ่งยังไม่ได้อัน
โจทก์จึงฟ้องเรียกเงินคืน จำเลยต่อสู้อายุความ ศาลฎีกาคัดค้าน
ตามคำขอทชรณจาคัด โจทก์ขาดอายุความแล้ว ขอทจำเลยตอบพระยาน
โจทก์ไม่ใช่คำรับจะใช้เงินหรือคำรับต่อ โจทก์ตามมาตรา ๓๗๒.

ฎีกาที่ ๓๐๕/๒๔๖๗ คดีระหว่างนางพลอย ดวงมณีโจทก์ คุณ
หญิงปรีกพิไชยบริษทรา จำเลย ซึ่งวางหลักไว้ว่าการรับรักษาเงิน
เพื่อหาประโยชน์ให้แก่เด็กมาเป็นเวตา ๒๐ ปี ก็ไม่ขาดอายุความ

ตามหลักฎกาข้างคณนอาจจะทำให้ท่านคิดไปว่า ถ้าเราฝากเงิน
กระแด้รายวันกับธนาคารเกิน ๓๐ ปี เรามีหมคตัดทชทจะเรียกเงินนหมคน
หรือ? การฝากเงินกระแด้รายวันกับธนาคารน ตามวิชการทชธนาคาร
บัญญัติกันแล้ว ธนาคารส่งยอดจำนวนเงินทเหตุออกอยู่กับธนาคารมาให้
ฝากทุก ๆ ๖ เดือน เพราะระนนอายุความยอมลัดคุดหยดลงตามมาตรา ๓๗๒.

วิธีฉะเพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเรา ได้ประมวลความ
รับผิดชอบของเจ้าสำนักโรงแรมหรือ โฮเต็ล หรือสถานทอนทำนองเช่นว่า
นั้นไว้ในลักษณะฝากทรัพย์ แต่ไม่ใช่การฝากทรัพย์โดยแท้จริง เพราะ
ไม่มีการส่งมอบ ดังจะเห็นได้ในมาตรา ๖๗๕ ว่าเจ้าสำนัก โรงแรมหรือ
โฮเต็ลจะต้องรับผิดชอบความคูนัยหายหรือบบสลายอย่างใด ๆ อันเกิด
แก่ทรัพย์ส่นขงคนเดินทางหรือแขกอาคัยใดพาเขามาขงทพท ทกฎหมาย

บัญญัติความรับผิดชอบของเจ้าสำนัก โรงแรมหรือโฮเต็ลไว้เช่นนี้ ก็เพื่อ
 ความปลอดภัยของมหาชนซึ่งเป็นผู้เดินทางมาพักอาศัย และตามมาตรา
 ๖๗๕ ได้บัญญัติไว้ว่าถึงแม้ความสูญหายหรือบอบบดตาย จะเกิดขึ้นเพราะ
 ผู้คนไปมาเข้าออกณ โรงแรมหรือโฮเต็ล เจ้าสำนักก็ไม่ต้องรับผิดชอบ
 แต่ถาทรัพย์สินบนเงินทองคำ, ธนบัตร, ตวงเงิน, พันธบัตร, ใบ
 หุ้, ใบหุ้, ประทวนสินค้า, อนุญาตหรือของมีค่าอื่น ๆ แล้ว เจ้า
 สำนักโรงแรมมีความรับผิดชอบแต่เพียง ๕๐๐ บาทเท่านั้น เว้นไว้แต่คนเดินทาง
 หรือแขกอาศัยจะได้เอาของมีค่านั้น ฝากไว้แก่เจ้าสำนักโรงแรมและได้
 บอกราคาแห่งของนั้นชัดแจ้ง

ของมีค่าในที่นี้หมายความว่าของที่มีค่าแก่คนเดินทาง เช่นเครื่อง
 ทยครามทเกวแก่ หรือของที่หาไม่ได้นอกเขตแดนเป็นต้น.

แต่เจ้าสำนักไม่ต้องรับผิดชอบทรัพย์สินสูญหายหรือบอบบดตายเพราะ
 เหตุสุดวิสัย ซึ่งไม่มีผู้ใดอาจป้องกันได้ เช่นแผ่นดินไหว - หรือเพราะ
 ภัยแห่งทรัพย์สิน เช่นของนั้นแห่งหายไปเอง หรือเพราะความผิด
 ของคนเดินทาง หรือแขกอาศัย หรือบริวารของเขา หรือบุคคลที่เข
 าคือรับ เช่นคนเดินทางเดินเลื้อไม่ได้ถูกุญแจ หรือบริวารนั้นทำการ
 ทุจริตลักทรัพย์เอาไป.

การสูญหายหรือบอบบดตายนั้น มักจะเกิดจากการลักเป็นส่วนใหญ่
 แต่ก็มีบางคราวที่ทรัพย์สินของคนเดินทางสูญหายหรือบอบบดตาย เพราะ
 คนใช้ของเจ้าสำนัก เช่นคนใช้มาบดกวาดห้องแล้วทำทรัพย์สินแตกเสีย
 หาย

เมื่อผู้เดินทางพบของ ๆ คนซึ่งมิได้ส่งมอบฝากไว้กับเจ้าสำนัก
คณียหายหรือบอบสลายแล้ว จะต้องแจ้งความแก่เจ้าสำนักทันทีที่กล่าวคือ
ในโอกาสแรกที่ตนจะแจ้งความแก่เจ้าสำนักได้ มีฉนวนแล้วเจ้าสำนักจะ
ไม่ต้องรับผิดชอบ (ดูมาตรา ๖๗๖) และเจ้าสำนักจะรับผิดชอบใช้ ค่าสินไหมทด
แทนสำหรับของคณียหายหรือบอบสลายภายในเวลา ๖ เดือนนับแต่วันที่
ตนเดินทางหรือแขกอาศัยออกไปจากสถานที่นั้น

ความรับผิดชอบของเจ้าสำนักต่อผู้เดินทางนั้น เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ
ประโยชน์ของประชาชน เพราะฉนวนเจ้าสำนักจะปลัดคนไม่ยอมรับผิด
โดยมีประกาศแจ้งความยกเว้น หรือจำกัดความรับผิดชอบของตนไว้ใน
โรงแรมหรือโฮเต็ลให้หนีออกไปจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ไม่ได้ ประ
กาศแจ้งความนั้นเป็นโมฆะ เว้นไว้แต่จะได้มีการตกลงจำกัดความรับ
ผิดไว้โดยชัดแจ้ง (ไม่ใช่โดยปริยาย) ระหว่างเจ้าสำนักแต่ละคนเดิน
ทางหรือแขกอาศัย. เช่นทำสัญญาจำกัดความรับผิดเป็นลายลักษณ์
อักษรเป็นต้น (ดูมาตรา ๖๗๗)

ถ้าผู้เดินทางหรือแขกอาศัยไม่ชำระค่าเช่าที่พัก. อาหารหรือประ
ทาน, ค่าชกรัด, และเงินที่เจ้าสำนักออกแทนไปเสถานเป็นต้น, เจ้า
สำนักมีสิทธิที่จะยึดหน่วงเครื่องเดินทาง หรือ ทรัพย์สินที่ตนเดินทางหรือ
แขกอาศัยได้พาเข้ามาใน โรงแรมหรือโฮเต็ลจนกว่าจะได้ชำระหนี้ หรือ
เมื่อยึดทรัพย์สินไว้ในครอบครองของตนเป็นเวลาจนถึง ๖ สัปดาห์
และตนยังมีได้ชำระหนี้ที่ค้าง เจ้าสำนักก็มีสิทธิเอาทรัพย์สินนั้นออก
ขายทอดตลาดใช้ ค่าฤชาธรรมเนียมกับค่าใช้จ่ายในการขายทอดตลาด

แต่จะหนัก ทศาง ชำระ ตามเงิน เหลือเท่าใด ก็ต้องคน ให้ แก่เจ้าของ
ทรัพย์สิน. หรือฝากไว้กับด้านงานฝากทรัพย์สิน ถ้าไม่ทราบที่อยู่ของ
เจ้าของ

ในการขายทอดตลาดนเจ้า ด้านัก จะต้อง ประกาศ ใน หนังสือพิมพ์
ประจำท้องถิ่นฉบับหนึ่งไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน ก่อนวันขายทอดตลาด
ว่าคนมีความจำนอง ที่จะขายทรัพย์สินนั้น. และในประกาศ จะต้อง
บอกลักษณะ แห่งทรัพย์สินที่จะขายโดยย่อ กับชื่อเจ้าของทรัพย์สิน
ถ้าหากต่างจังหวัดเราไม่มีหนังสือพิมพ์ประจำท้องถิ่นทุก ๆ จังหวัด
เพราะฉะนั้นจึง เห็น ว่าเจ้าด้านักที่ ไม่มี หนังสือพิมพ์ประจำท้องถิ่น
ควรประกาศในหนังสือพิมพ์ที่ออกในกรุงเทพฯ.

บุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบในฐานะเจ้าด้านักดังกล่าวข้างต้นคือบุคคล
ซึ่งมีอาชีพในทางที่ ให้ด้านักแก่คนเดินทาง หรือแขกอาศัย โดยคิดค่าแห่ง
ค่าเช่าเป็นทางค่าปกติ ส่วนการพักอาศัยนั้นอาจรวมทั้งค่าอาหารด้วย
ก็ได้ แต่บางแห่งก็แต่ที่พักไม่มีอาหาร. นอกจากเจ้าด้านักโรงแรม
ไฮเตลแล้ว ยังมีบุคคลบางจำพวกที่รับผู้อนใจในครอบครัวโดยคิดค่า
เพียงค่าเช่าที่ไว้บ้าง แต่บุคคลที่ควรรับผิดชอบเช่นร้านไม่หมายถึงเจ้าของ
ร้านกาแฟ. ร้านอาหารอย่างเดียว (ภัตตาคาร). เจ้าของโรงเรียน
ประจำถิ่นนั้น. และผู้ซึ่ง ให้เช่าแต่ห้องอย่างเดียวโดยไม่มีบริการอื่น
เช่น แม่่ง ให้เช่าเช่าห้องไปโดยไม่เช่าไปเกี่ยวของด้วยเลย

บุคคลซึ่งจะใช้สิทธิความกฎหมายที่ใดก็ตามมาข้างคน คอบบุคคล
ซึ่งเป็นผู้เดินทาง หรือแขกอาศัยโดยเสียค่าเช่าเห็นจ ไม่ใช้บุคคล
ซึ่งเจ้าพนักงานคอยรับเตยงดูให้เปล่า ๆ ในฐานเพื่อนฝูง หรือบุคคลซึ่ง
มาเยี่ยมเยียน แขกที่มาพักอาศัยในโรงแรม.

ตัวทรัพย์สินดังของของคนเดินทางพามาหน หมายความว่าถึงของทุก ๆ
ดังไม่ว่าจะเป็นของของคนเดินทางหรือของผู้นอนที่คนเดินทางพามาด้วยขณะ
ที่พักอาศัยอยู่ที่โรงแรมนั้น และทรัพย์สินนั้นไม่ว่าจะเป็นจะต้องมาพร้อมกับ
คนเดินทางก็ได้ อาจจะต้องมาภายหลังยังโรงแรมเมื่อผู้เดินทางได้มาพัก
อาศัยแล้วหลายเวลา เจ้าพนักงานจะต้องรับผิดชอบเมื่อทรัพย์สินดังของนั้นมาถึง
โรงแรมของคน. ออกประการหนึ่งเมื่อผู้เดินทางหรือแขกอาศัยได้ส่ง
มอบสิ่งของ ๆ เขาให้แก่ลูกจ้างของเจ้าพนักงานที่ตั้งไปรับยังสถานที่ กถือ
ว่าเป็นการส่งมอบให้แก่เจ้าพนักงาน.

เจ้าพนักงานจะหมดจากความ รับผิดชอบแก่เมื่อคนเดินทางพาทรัพย์สิน
ออกไปจาก โรงแรม

ถ้าผู้เดินทางลืมทิ้งไว้ขณะที่ ออก จาก โรงแรม โดยไม่ต้อง การจะ
กตัญญูบอก. เจ้าพนักงานหมดความรับผิดชอบพิเศษ ในกรณีเช่นนี้เห็นว่า
ควร ใช้บทบัญญัติเรื่องจัดการนอกตั้งมาบังคับ.

แต่ถ้าทรัพย์สินได้ส่งมอบไว้กับเจ้าพนักงาน และเวลาออกจาก
โรงแรมไป ผู้เดินทางลืมเสีย ก็ควร ใช้บทบัญญัติเรื่องฝากทรัพย์สิน
หรือเรื่องควแทนบังคับแล้วแต่กรณี.

เก็บของในคลังสินค้า

การเก็บของในคลังสินค้าเป็นการฝากทรัพย์สินชนิดหนึ่ง แต่มี
ลักษณะต่างกับการฝากทรัพย์สินธรรมดา คือ:-

- (๑) ทรัพย์สินที่ฝากเป็นสินค้า
- (๒) กฎหมายเรียกบุคคลผู้รับฝากว่านายคลังสินค้า ซึ่งมี
อาชีพเป็นผู้ทำการเก็บรักษาสินค้าในทางค้าโดยปกติ
- (๓) นายคลังสินค้าทำการเก็บรักษาสินค้าเพื่อหวังประโยชน์
หรือบำเหน็จ

(๔) นายคลังสินค้าจะเรียกให้ผู้ฝากถอนสินค้าไปก่อนสิ้นระยะเวลาที่ตกลงกันไว้ไม่ได้ ถ้าไม่เวลาดำหนดคลังสินค้าคน เมื่อนายคลังสินค้าต้องการส่งคืนคน ก็ต้องบอกกล่าวให้ผู้ฝากทราบล่วงหน้า ๓ เดือน และนายคลังสินค้าจะบังคับเช่นนี้ได้ ก็ต่อเมื่อรับฝากสินค้าเหล่านั้นไว้เป็นเวลาดังกล่าวแล้ว ๒ เดือน (ดูมาตรา ๗๗๕)

เพราะฉะนั้นกฎหมายจึงบัญญัติไว้ในมาตรา ๗๗๓ ว่าให้นำประมวลกฎหมายอื่นว่าด้วยฝากทรัพย์สินมาใช้บังคับเท่าที่ไม่ขัดกับบทบัญญัติในลักษณะนี้ อีกประการหนึ่งความเกี่ยวพันระหว่างเจ้าของสินค้ากับนายคลังสินค้าคล้ายกับผู้ตั้งและผู้ขนส่ง กฎหมายจึงบัญญัติไว้ในมาตรา ๗๗๒ ว่าให้นำบทบัญญัติมาตรา ๖๓๖, ๖๓๗, ๖๓๘, ๖๓๙, ๖๓๐, ๖๓๑ และ ๖๓๒ ซึ่งว่าด้วยการรับขนหนมา ใช้บังคับแก่การเก็บของในคลังสินค้าโดยอนุโลมตามควรแก่บท

อนวนายคตงต้นค่านน คอ บุคคตผู้รบทาการเก็บรักษาดินค้ำ
เพอบาเห็นจเป็นทางค้ำปกคิของคน (มาตรา ๗๗๐) บุคคตในทนหมาย
กนตบคคต หรือบุคคตชรรรมคาคงค้คคนหนงหรือหตายคนชนไปทา
การเบนนายคตงต้นค้ำ.

เมอผู้ฝากคองการนายคตง ต้นค้ำคองส่งมอบ เอกถำร ให้แก่ผู้ฝาก
และเอกถำรนน เขาออกจากทะเลเบยนมคนชวณะเพาะการฝากของนน
เอกถำรที่ส่งมอบ ให้แก่ผู้ฝาก แบ่ง ออก เป็น ไบรบของคตงต้นค้ำ
ระบบหนงและเบนนประทวนต้นค้ำระบบหนง (มาตรา ๗๗๕) และทง
๒ ระบบนคองมเดชดำคบตรงกบคนชวกบตง ดายมอชอ ของนายคตง
ต้นค้ำ

ไบรบของคตงต้นค้ำกบประทวนต้นค้ำจะออก ให้แก่ผู้ถอหรือตัก
หลังให้แก่ผู้ถอถอย ๆ ไม่ได้ (ดูมาตรา ๗๗๗) จะคองออกให้โดยค้ำ
ตั้งของผูใดผูหนง

ไบรบของ คตงต้นค้ำกบประทวนต้นค้ำให้มรายตะเยียด ดังค่อไป
น คอ:-

- (๑) ชอหรือยห่อและตำนคของผู้ฝาก
- (๒) ทคตงคตงต้นค้ำ (ค่อโรงเก็บต้นค้ำ)
- (๓) ค้ำบาเห็นจดำหรมเก็บรักษา
- (๔) ฎภาพของต้นค้ำทเก็บรักษา และนาหนกหรือชนาตแห่ง
ต้นค่านน กบทงฎภาพจำนวนและเควองหมายหบห่อ

(๕) ด้ถนที่แะวันออก ไบริบ ของคลังสินค้าแะประทวน
ดินคานน

(๖) ถ้าได้กำหนดกันไว้ว่าให้เก็บสินค้าไว้ชวเวดานานเท่าใดให้
แจ้งกำหนดนั้นด้วย

(๗) ถ้าของที่เก็บรักษามีประกนภยให้แด้คงจำนวนเงินที่ประกน
ภยกำหนดเวลาที่ประกนภยแะชอหรือยหอของมูรบประกนภยด้วย (มี
แบบศออย่างท้ายคำศอนน

อนงรายแะเอยคคง กถาว ขางบนนจะ คอง จคคง ไว้ในศนชวด้วย
(มาตรา ๗๗๘)

ถ้าในไบริบของคลังสินค้าหรือประทวน ด้นคาม ขอความ ยกเวณ
หรือจากคความรบผิดของนายคลังสินค้าไว้ด้วยแะว ขอความ ยกเวณ
หรือจากคความรบผิดนนเป็นโมฆะ เวณแต่ผู้ฝากสินค้าจะไดแด้คงความ
คคงด้วยชดแจ้ง ในการยกเวณหรือจากคความรบผิดเช่นจันน (มาตรา
๖๒๕)

ถ้าสินค้าที่เก็บอยู่ในคลังสินค้าได้มีการจำนำกันแะว ไบริบของ
คลังสินค้ากับประทวนสินค้าจะแยกออก จากกันไม่ได้ ต้องเป็นของคู่
กันไปจะโอนแยกต่างหากจากกันไม่ได้ (มาตรา ๗๗๖) แะไบริบของ
คลังสินค้าอย่างเดยวเทานน ที่เบนศจจะตองตั้งคนเมอมาเขาของไป (ดู
มาตรา ๗๗๘) ถ้าผู้ทรง (คือผู้ทมชออยู่ขางหน้าหรือศดลกอยู่ขางหลัง
แะยคถือเอกศารนน) มทง ไบริบของคลังสินค้าแะประทวนสินค้า

ควยแถม มีสิทธิที่จะร้องขอให้นายคลังสินค้าแบ่งแยกสินค้าที่เก็บรักษาไว้ ออกเป็น ส่วนๆ ตามแต่จะพอใจและให้ส่งมอบเอกสารแก่ตนส่วนใดใด ตามจำนวนที่แยก แลวเวนคืนเอกสารคืนให้แก่ นายคลังสินค้า ค่าใช้จ่ายในการแยกสินค้าและทำเอกสารใหม่ ผู้ทรงเอกสารเป็นผู้ใช้ (มาตรา ๗๗๓)

ถึงแม้ ใบรับคลังสินค้าและประทวน สินค้าจะมีรายละเอียดเหมือนกัน แต่มีผลในกฎหมายไม่เหมือนกันดังต่อไปนี้ :-

ใบรับของคลังสินค้าเป็นตั๋วสำหรับผู้ฝาก โอนกรรมสิทธิ์ในของที่ฝากไปยังผู้อื่น (เช่นผู้ซื้อเป็นต้น) โดยการตัดกหลังใบรับนั้น และกรรมสิทธิ์ผ่านไปยังผู้รับตัดกหลัง โดยไม่ต้องส่งมอบ ของที่เก็บไว้ในคลังสินค้า (ดูมาตรา ๗๗๒-๗๗๔) กับทั้งเป็นตั๋วสำหรับตัดกหลังจำหน่ายสินค้าเป็นครั้งที่ ๒ ในเมื่อสินค้านั้น ได้จำหน่ายไว้แล้วหนึ่ โดย การตัดกหลังประทวนสินค้า การตัดกหลังจำหน่ายสินค้าครั้งที่ ๒ ดังในใบรับของคลังสินค้านั้นทำ ให้ปฏิบัติในทำนองเดียวกับ การตัดกหลังประทวนสินค้า (มาตรา ๗๗๕)

ประทวนสินค้าเป็นเอกสาร สำหรับผู้ฝากจะจำหน่ายสินค้าแก่ผู้อื่น โดยตัดกหลังผู้รับจำหน่ายและไม่ต้องส่งมอบสินค้าเหล่านั้น (มาตรา ๗๗๗) วิชาการจำหน่ายสินค้าที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้า เมื่อผู้ฝากประสงค์จะจำหน่ายสินค้า ต้องแยกประทวนออกเสียจาก

ใบรับของคลังสินค้า และสลักหลังประทวนตั้งมอบให้แก่ผู้รับสลักหลัง
คือผู้รับจำนำ (มาตรา ๗๗๗)

ในการสลักหลังประทวนสินค้าครั้งแรกนั้น ต้องแจ้งจำนวนหน
ที่จำนำสินค้าเป็นประกันทั้งจำนวน ดอกเบี้ยที่จะต้องชำระและวันทหนี้จะ
ถึงกำหนดชำระด้วย (มาตรา ๗๗๗) กับให้ผู้จำนำและผู้รับจำนำจดลง
ไว้ในประทวนนั้นว่าได้แจ้งการจำนำลงใน ใบรับของคลังสินค้าแล้ว
(มาตรา ๗๗๘)

ในการจำนำโดยผู้รับสลักหลังประทวนสินค้านั้นกฎหมายบัญญัติ
ให้ผู้จำนำและผู้รับจำนำทั้ง ๒ ฝ่ายแจ้งการสลักหลังที่ได้ทำกันลงใน
ใบรับของคลังสินค้าด้วยออกได้คหนึ่ง ถ้ามีฉันทแล้วผู้รับจำนำจะยก
การจำนำเป็นข้อต่อสู้ผู้ชอคนอื่น ๆ ลับไปไม่ได้ มาตรา ๗๗๙ เพราะ
ผู้ฝาก (คือผู้จำนำ) ยังคงถือใบรับนั้นอยู่มิได้ตั้งมอบไปให้ผู้รับจำนำด้วย
อาจจะเอาไปหลอกขายผู้ชอว่าสินค้านั้นไม่มีการจำนำ

เมื่อได้ทำการจำนำกันเสร็จแล้ว เป็นหน้าที่ของผู้รับจำนำจะต้อง
มีจดหมายบอกกล่าวแก่นายคลังสินค้าให้ทราบจำนวนหน ซึ่งจำนำสินค้า
นั้นเป็นประกันทั้งจำนวนดอกเบี้ยและกำหนดเวลาทหนี้หนี้จะถึง กำหนด
ชำระ หน้าที่ของนายคลังสินค้าเมื่อได้รับคำบอกกล่าวเช่นนั้นจะต้องจัด
รายการเหตานั้นลงในต้นขวล์มคทะเบียน ถ้านายคลังสินค้าละเลยไม่
จัดรายการที่ผู้รับจำนำแจ้งมาแล้ว ผู้รับจำนำจะยกการจำนำมายื่นต่อ
ผู้เถียงบรรณศัพท์กับเจ้าหนี้ธรรมดาของผู้จำนำไม่ได้ แต่ทงนี้เขาใจว่าคง

จะไม่คิดค่าธรรมเนียมของ ผู้รับจำนำที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายจากนายคลังสินค้า
ในการที่ละเลยไม่จัดการจำนำดังไปในต้นขวัพระเบยพ มาตรา ๗๘๒

การบังคับจำนำ

เมื่อผู้จำนำผิดสัญญาไม่ชำระหนี้ตามกำหนด ก็ให้ผู้ทรงประทวน
สินค้า (ผู้รับจำนำ) ยื่นคำคัดค้านตามระเบียบ และเมื่อยื่นคำ
คัดค้านแล้ว ๘ วัน ยังไม่ได้ ชำระหนี้ ผู้ทรงประทวน ก็ชอบที่จะให้นาย
คลังสินค้าขายทอดตลาดสินค้านั้นได้ (มาตรา ๗๘๐) ในการขาย
ทอดตลาดให้ผู้ทรงประทวนสินค้า จะต้องแจ้งจดหมายบอกกล่าวให้ผู้ฝาก
ทราบเวลาและสถานที่ที่จะขายทอดตลาด (มาตรา ๗๘๑)

เมื่อขายทอดตลาดได้จำนวนเงินเท่าใด นายคลังสินค้าหักเอาไว้ใช้
ค่าเก็บรักษาเสียก่อน เหลือหนี้ยกไว้จนกว่าผู้ทรงประทวนสินค้านำ
ประทวนมาเวนคืนนายคลังสินค้าจึงจะเอาที่เหลือนั้นชำระหนี้ตามจำนวน
ที่ปรากฏอยู่ในประทวน ถ้ายังมีเงินเหลือจากการชำระจำนำครั้งแรก
ก็ให้เอาเงินนั้นชำระการจำนำครั้งหลัง เมื่อผู้รับจำนำคนหลังได้นำใบรับ
ของคลังสินค้าที่ทำการส่งกลับให้จำนวนมาคน แต่ถ้าไม่มีการจำนำครั้ง
ที่ ๒ หรือผู้รับจำนำครั้งที่ ๒ ได้รับชำระหนี้แล้วด้วยประการใด ๆ ก็ให้เอา
เงินที่เหลือนั้นจ่ายแก่ผู้ทรงประทวนของคลังสินค้า (มาตรา ๗๘๒)

ถ้าจำนวนเงินล้นที่ตกได้จากการขายทอดตลาดคราวหนึ่งไม่พอชำระ
หนี้ของผู้รับจำนำครั้งแรกแล้ว ก็ให้นายคลังสินค้าจ่ายเงินเท่าที่มแก่ผู้

ทรงประทวนนั้นและจดลงไป ในประทวน กับในสมุดบัญชี ของคนจำนวน
เงินที่ได้ชำระ แต่กีดประทวนสินค้าคนให้แก่ผู้ทรงไป เพื่อเขาจะได้
ไปได้เบียดสำหรับเงินที่ขาดจากผู้ตัดทอนคนก่อน ๆ (มาตรา ๗๙๓)

ผู้ทรงประทวนจะใช้สิทธิได้ เบียดสำหรับจำนวนเงินที่ขาดแก่ผู้ซึ่งได้
ตัดทอนคนก่อน ๆ หรือคนใดคนหนึ่งตามแต่จะเลือก (ถ้ามีหลายคน)
ได้กีดขอเมื่อ ได้จัดการ ขาดทอดตลาดสินค้าที่เป็นประกันเงินจำนำภายใน
เวลา ๑ เดือนนับแต่วันคดีความ เพราะฉะนั้นนายคดียังสินค้าขาดทอด
ตลาดสินค้าเกิน ๑ เดือนนับแต่วันคดีความแล้วผู้ทรงประทวนหมดสิทธิที่จะ
ได้เบียด อนึ่งท่านห้ามมิให้ฟ้องได้เบียดเมื่อพ้นเวลา ๑ ปี นับวันแต่วันขาย
ทอดตลาด (มาตรา ๗๙๔)

เนื่องจากใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้าเปลี่ยนมือกันได้
และมีการได้เบียดคล้ายกับคองเงิน กฎหมายจึงได้บัญญัติไว้ว่าให้นำบท
กฎหมายว่าด้วยคองเงินมาใช้บังคับแต่เพียงเท่าที่ไม่ขัดกับบัญญัติไว้ใน
ลักษณะนี้ (มาตรา ๗๙๕)

วิธีคนสินค้าที่เก็บรักษา

ตามที่กล่าวแล้วว่าถ้าไม่มีการ แยก ใบรับ ของ คลัง สินค้า กับ
ประทวนสินค้าเพื่อการจำนำแล้ว นายคลังสินค้าจะคนสินค้าให้กีดขอเมื่อ
นำใบรับของคลังสินค้ามาเวนคืน หรือมาให้ตัดทอนถ้าจะรับสินค้าไป
ไม่หมด.

แต่ถ้าได้แยกประทวนสินค้าออกจากใบรับสินค้าเพื่อจำหน่ายแล้ว เมื่อ
มารับสินค้าคนจะคงเว้นคนทั้งใบรับของคลังสินค้าและประทวนสินค้า
แต่ถ้าผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าอาจให้คนสินค้าแก่ตนในเวลาใด ๆ ก็ได้
เมื่อวางเงินจำหน่ายพร้อมทั้งดอกเบี้ยครบถ้วนแก่นายคลังสินค้า และเงิน
จำหน่ายกับดอกเบี้ยนั้นนายคลังสินค้าจะจ่ายให้ก็ต่อเมื่อผู้ทรงประทวนสินค้า
เว้นคนประทวนนั้น (มาตรา ๗๗๗)

ถ้าใบรับของคลังสินค้าหรือประทวนสินค้าสูญหายไป เมื่อผู้
ทรงเอกสารนั้นให้ประกันตามสมควรแล้ว นายคลังสินค้าจะทำเอกสาร
ให้ใหม่ก็ได้. แต่นายคลังสินค้าจะต้องจดหมายเหตุลงในบัญชีไว้เป็น
สำคัญ (มาตรา ๗๗๖)

หน้าที่และสิทธิของนายคลังสินค้า

(๑) เมื่อผู้ฝากต้องการเอกสาร นายคลังสินค้าต้องทำใบรับ
และใบประทวนสินค้าส่งมอบให้

(๒) นายคลังสินค้าจำต้องยอมให้ผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าหรือ
ประทวนสินค้า ตรวจตราสินค้าและเอาตัวอย่างไปได้ในเวลาอันควร
ระหว่างทำงานทุกเมื่อ (มาตรา ๗๗๓)

(๓) นายคลังสินคามิหน้าที่จะต้องส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ทรงใบ
รับของคลังสินค้า หรือผู้ทรงใบรับของคลังสินค้าและใบประทวนสินค้า
แล้วแต่กรณี

(๔) นายคลังสินค้าหน้าที่จะต้อง จดรายการนำนำวางในต้นขอ
เมื่อได้รับคำบอกกล่าวจากผู้รับจำนำสินค้า

(๕) นายคลังสินค้าหน้าที่จะต้อง รับผิดชอบในการที่สินค้าสูญ
หายหรือบอบสลาย หรือถึงคนทรัพย์ชกซ้ำ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการ
สูญหาย หรือบอบสลาย หรือชกซ้ำนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดแต่
สภาพแห่งของนั่นเอง หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ฝาก (มาตรา ๖๓๖)

(๖) นายคลังสินค้าหน้าที่จะต้องจัดการขายทอดตลาดสินค้า
ในเมื่อสินค้านั้นถูกบังคับจำนำ และชำระเงิน

(๗) นายคลังสินค้าหน้าที่จะต้องชอบเขียนเครื่องหมายและชนิด
ของไว้ที่หีบห่อทุก ๆ ห่อ และเขียนคำรับรองว่าได้เก็บในคลังสินค้าถูก
ต้องแล้ว (พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๕ มาตรา ๘๗)

(๘) นายคลังสินค้าจะต้องเก็บรักษาของในหีบห่อเดิม เว้น
แต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานศุลกากร (พระราชบัญญัติศุลกากร
พ.ศ. ๒๔๖๕ มาตรา ๘๘)

(๙) นายคลังสินค้าจะต้องเก็บของนั้น โดยให้มทางเขาดังหีบห่อ
ทุก ๆ ห่อได้โดยสะดวก และจะย้ายที่เก็บ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้า
พนักงานศุลกากรไม่ได้ (พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. ๒๔๖๕ มาตรา
๘๐-๘๒-๘๖)

(๑๐) เมื่อเจ้าพนักงานศุลกากรเรียกของ นายคลังสินค้าจะต้อง
แสดงของที่ยังมิต้องตรวจตราแก่เจ้าพนักงาน (พระราชบัญญัติศุลกากร
พ.ศ. ๒๔๖๕ มาตรา ๘๑)

(๓๑) นายคตงตั้งต้นความลัทธิที่จะยึดหน่วงสินค้าไว้จนกว่าจะได้รับชำระค่าเก็บรักษาและค่าอุปกรณ

(๓๒) ถ้าหากผู้ฝากไม่พบหรือผู้ฝากบอกขี้ดไม่ยอมรับและของนั้นเบบเหตุภคณเหตุของลัทธิได้ และการเก็บค่าไว้เป็นการได้ยงความเสียหาย หรือราคาของหนนดูไม่นาจะคุมกับค่าเก็บรักษาและอุปกรณ

(๓๓) ในการขายเพื่อเอาเงินชำระการจำนำนายคตงตั้งต้นความลัทธิที่จะหักเงินหนนชำระค่าเก็บรักษาและอุปกรณได้ก่อนได้

สินค้าที่เก็บรักษา

สินค้าที่เก็บรักษาไว้ในคลังสินค้า ซึ่งตามคัพทลัทธิเรียกว่า กตงหนน แบ่งออกเบบ ๒ ประเภท คือ

(๑) สินค้าที่ไต่ได้เสียภาษเดี่ยวเอาไปฝากเก็บรักษา.

(๒) สินค้าที่ยงไม่ได้เสียภาษ ถ้าเราเอาออกมาจากคลังสินค้าเมื่อใดจึงจะเสียภาษเทาทออกมา

แบบประทวนสินค้าของห้างบอเนยวดานหน้า

ประทวนสินค้า

เลขที่.....

ท่าเรือบอเนยว

บริษัทบอเนยว จำกัด เป็นผู้จัดการ

กรุงเทพฯ วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ได้รับไว้เพื่อเก็บรักษาจาก.....

และโดยคตงไว้เพื่อคตงของ..... หับ หอ

ตั้งปรากฏอยู่ข้างหลังซึ่งเก็บไว้ที่โรงเก็บสินค้าของบริษัทโดยมีเงื่อนไข
ว่า บริษัทจะไม่รับผิดชอบค่าเสียหายหรือบอบช้ำตาย
โดยน้ำทะเล, น้ำในแม่น้ำ, ภาวะภัย, อุทกภัย, ด้วงแมลงและสัตว์
ต่าง ๆ เช่น ปลวก, มอด, มด, หนู เป็นต้น การรั่วไหล, ดินถล่ม,
น้ำ, ภัย, ฝนเหวี่ยง, ฝนรา, ระเบิด, ความร้อน, ไฟ, พายุ, อุบัติ
เหตุ, เหตุสุดวิสัย, ภัยหายกลายเป็นไอ, หรือโดยเหตุอื่น ๆ ที่บริษัท
บังคับไม่ได้ ฯลฯ บริษัทสงวนไว้ซึ่งสิทธิ์ที่จะคิดค่ารักษาแพงกว่าที่ได้
ตกลงไว้โดยให้คำบอกกล่าวล่วงหน้าเป็นลายลักษณ์อักษร ๓ เดือน
และที่จะย้ายสินค้านั้นไปไว้ที่อื่น

บริษัทจะส่งคืนสินค้าให้เมื่อบุคคล ซึ่งในขณะนั้นลงทะเบียนใน
สมุดของบริษัทว่าเป็นผู้มั่งคั่งในสินค้านั้นได้เวนคืนไปประทวน โดย
ตัดหักให้ถูกต้อง หรือมีฉันทนเมื่อบุคคลนั้นได้ลงนามในคำสั่งให้
ส่งมอบ และเมื่อบริษัทประทวนหรือคำสั่งให้ส่งมอบมาแต่คงให้เห็น
บริษัทจะถือว่าสินค้านั้นได้ส่งมอบให้ถูกต้องแล้ว และพ้นจากความรับ
ผิดต่อสินค้านั้น บริษัทจะไม่รับผิดชอบต่อบริษัทได้ส่งมอบสินค้านั้นแก่
ตามคำสั่งให้ส่งมอบ หรือตามคำสั่งที่ประทับตราเงิน หรือตายเช่นเป็น
อักษรเงิน แต่บริษัทมีสิทธิ์ที่จะสันนิษฐานว่าบุคคลซึ่งนำคำสั่งให้ส่ง
มอบนั้นเป็นบุคคลซึ่งมีสิทธิ์ที่จะได้รับส่งมอบโดยชอบด้วยกฎหมาย
บริษัทจะไม่รับรู้เรื่อง โอนผลประโยชน์ในสินค้านั้นให้แก่ผู้อื่น เว้นไว้แต่
จะได้มาลงทะเบียนในสมุดของบริษัท

ขี้ม, ฝากทรัพย์, เก็บของในคลังสินค้า, ปรากฏประนอม, การพะนันขันต่อ ๖๕

บริษัทมิได้เอาประกันภัยสำหรับสินค้า เจ้าของสินค้าเป็นผู้รับ
บาปเคราะห์และบริษัทหลุดพ้นจากการรับผิดชอบแต่เวลาไฟไหม้

จาก (เรือหรือรถ ฯลฯ) คำว่าเห็นจขาระตงแต่
เก็บอยู่ในโรงเก็บหมายเลขที่ ซึ่งอยู่ที่ กรุงเทพฯ ฯ

ได้ โอน ให้ เพื่อกำ ตั้งของ

ได้ โอน ให้ เพื่อกำ ตั้ง ของ

ได้ โอน ให้ เพื่อกำ ตั้งของ

(ลงนาม) ผู้จัดการ (ลงนาม) หัวหน้าท่าเรือ

ส่วนด้านหลังของประทวนมีตาราง ๒ ตอนคือ

ตอนหนึ่ง บอกรายละเอียดของสินค้า เช่น เลขที่, เครื่องหมาย
และหมายเดชนบนหีบห่อ, จำนวนและลักษณะของหีบห่อ, ลักษณะ
ของสินค้าที่อยู่ในหีบห่อนั้น, ค่าเก็บรักษาเป็นรายวัน, นามผู้จกรายการ
และนามผู้ตรวจ

ตอนสอง บอกรายละเอียดของคำสั่งให้ส่งมอบเช่น วัน, เดือน,
ปี, เลขที่, มอบให้ใคร จำนวนหรือน้ำหนัก คงเหลือ และหมายเหตุ

ปรานีประนอมยอมความ

อันว่าปรานีประนอมยอมความนั้น คือสัญญาซึ่งผู้เป็นคู่สัญญา
ทั้งสองฝ่ายระงับข้อพิพาทอันใดอันหนึ่งซึ่งมอญหรือจะมชนนให้เสร็จไป
ด้วยต่างยอมผ่อนผันให้แก่กัน. (มาตรา ๑๕๐)

ตามบทวิเคราะห์ที่พิพาทข้างบนจะเห็นได้ว่าสัญญาปรานีประนอม
ยอมความเป็นสัญญาต่างตอบแทน คือคู่สัญญาทั้ง ๒ ฝ่ายได้รับผลโดย
ตรงหรือโดยปริยายจากสัญญานั้นไม่มากก็น้อย

สัญญาปรานีประนอมยอมความนั้นจุดประสงค์จะระงับข้อพิพาท
อันใดอันหนึ่งซึ่งมีอยู่ในขณะทำสัญญากันหรืออาจจะมชนในอนาคตเช่น
สัญญาแบ่งมรดกเป็นสัญญาปรานีประนอมดังฎีกาที่ ๑๓/๒๔๗๒ กติ
ระหว่างนายชั้น โจทก์ นางน้อยบัก จำเลย ซึ่งข้อเท็จจริงได้ความว่า
โจทก์จำเลยควรได้รับมรดก ซึ่งมีนา ๓ แปลงและทรัพย์อื่น ๆ อีก
แต่โจทก์ต้องการนาแค่แปลงเดียวเท่านั้น จึงได้ตกลงทำหนังสือแบ่งกัน
ระหว่างโจทก์จำเลย แต่เมื่อหนังสือข้อพิพาทกันนั้นไม่สมบูรณ์ตามมาตรา
๑๕๑ ศาลฎีกาตัดสินว่าเมื่อ โจทก์จำเลยผู้ควรได้รับมรดก ยอมผ่อนผันให้
แก่กันเช่นนั้น แต่ตั้งให้เห็นว่าทำหนังสือสัญญาเพื่อจะระงับข้อพิพาท
อันใดอันหนึ่ง ซึ่งจะเกิดขึ้นภายหลังให้เสร็จไปเรียกว่าเป็นการปรานี
ประนอมตามมาตรา ๑๕๐ แต่เอกสารที่ทำกันนั้นใช้ไม่ได้ตามมาตรา ๑๕๑
โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยให้ยกฟ้อง. และฎีกาที่ ๑๑๖/๒๔๗๓ กับ
ฎีกาที่ ๓๑๓/๒๔๗๔ ก็ได้วินิจฉัยไว้ว่าสัญญาแบ่งมรดกเป็นสัญญาปรานี
ประนอมยอมความ.

เพื่อระงับข้อพิพาทหนคุกสัญญาอาจจะทำสัญญาแม่เงินไขบงคับก
ไตตามนัยฎีกาที่ ๘๓๓/๒๔๗๒ คดีระหว่างนายชดย ลักสะกร โจทก์ นาง
พน มหาแก้ว จำเลย ซึ่งในคดีนั้น โจทก์จำเลยพิพาทกันเรื่องที่ดินว่า
เป็นของใคร โจทก์จำเลยได้ไปที่อำเภอทำสัญญากันว่า "ให้
เรียกพนอำมา เป็นพระยาน ถ้าพนอำ ให้การ ส้มฝ้าย ไค ให้ฝ้ายนั้น
ชนะ" พนอำได้มาเบิกความที่อำเภอส้มฝ้ายโจทก์ อำเภอจึงชขาด
ให้ทเป็นของ โจทก์ จำเลยไม่ยอมจึงมีคดีมาสู่ศาล ศาลฎีกาตัดสิน
เห็นว่าสัญญายอมความอันแม่เงินไขบงคับก ไคทำขึ้นเพื่อประสงค์จะ
ระงับข้อพิพาทยอมส้มฝ้ายและมผลคงแควนทเขอนไขนหด้าเวจดัง คอ
เมอพนอำมาเบิกความแต่เป็นการผูกพันคุณกรณทง ๒ ฝ้ายให้ทเป็นของ
โจทก์ตามสัญญา

ตามมาตรา ๘๕๓ บัญญัติไว้ว่าสัญญาปรารถนประนอมยอมความ
นั้น ถ้ามีเหตุฐานเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่งลงลายมือชื่อฝ่าย
ที่ต้องรับผิดชอบหรือลายมือชื่อตัวแทนของฝ่ายนั้นเป็นสำคัญแล้วจะฟ้องร้อง
ให้บังคับคดีหาได้ไม่

เหตุฐานเป็นหนังสือนั้นจะต้องทำให้ถูกต้องตามมาตรา ๘ (ดูฎีกา
ที่ ๘๓๓/๒๔๗๒ นายชน โจทก์ นางน้อยบงก จำเลย) และผู้ที่ต้องรับผิด
ทุกคนจะต้องลงลายมือชื่อตามนัยฎีกาที่ ๓๐๔๒/๒๔๗๕ คดีระหว่าง
นางกตณ นางผิว โจทก์ นายน้อย นางเม้า จำเลย ซึ่งข้อเท็จจริงได้
ความว่า โจทก์ทง ๒ เป็นเจ้าของร่วมในที่ดินแห่งหนึ่ง ได้รวมกันฟ้องขับ

ได้จำเลย ขณะเป็นความกนอยู่ นางกตัญญูคนเดียวทำสัญญายอมความที่
ศาลโดยนางฉิวไม่ได้ตั้งชื่อให้สัญญายอมความด้วย ปัญหาที่ว่าสัญญา
ยอมจะใช้ได้หรือไม่ ศาลอ้างทง ๒ ตัดสินว่าใช้ได้ เพราะเหตุเมื่อนาง
กตัญญูยอมแล้ว นางฉิวได้ทำใบมอบฉันทะให้ผู้อื่นไปรับเงินค่าธรรม
เนียม แต่ตั้งว่านางฉิวยินยอมด้วย แต่ศาลฎีกาเห็นว่าสัญญายอม
นั้น แม้นางฉิวจะยินยอมด้วยก็ใช้ไม่ได้ เพราะนางฉิวไม่ได้ตั้งชื่อให้
สัญญายอมด้วยตามมาตรา ๑๕๓-๑๓๕๑ วรรคสุดท้ายและ ๑๓๖๑ วรรค
สองจึงยื่นอุทธรณ์ให้ศาลเดิมพิจารณาใหม่

สัญญาปรานีประนอมยอมความนั้นจะทำที่ไหน ๆ ก็ได้ เช่น
ทำกันท่าเรือ ทำกันที่ศาลและท่ากันทอน ๆ ย่อมมีผลบังคับได้ตาม
กฎหมายทงนั้น ถ้าปฏิบัติให้ถูกต้องตามมาตรา ๑๕๓ ดังฎีกาที่ ๒๓๒/
๒๕๗๓ คดีระหว่างนายแดง แก้วเบย โจทก์ นางทองคำ แก้วเบย จำเลย
ซึ่งวินิจฉัยว่าสัญญาปรานีประนอมจะทำ ณ ที่ใดก็ได้

สัญญาปรานีประนอมไม่มีแบบ ถ้าทำกันทอน ๆ ซึ่งไม่ใช่ท่าเรือ
หรือศาล

สัญญายอมความในศาลมีแบบดังต่อไปนี้ คือ

ยืม, ฝากทรัพย์, เก็บของในคลังสินค้า, ปรากฏประนอม, การพะนันขันต่อ ๖๕

(๒๘)

สัญญาปรากฏ

ประนอม

ยอมความ

แต่ฉบับ

อากร

คดีหมายเลขคำที่...../๒๔....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๔....

ค่าต.....

วันที่.....เดือน.....พุทธศักราช ๒๔.....

ความ.....

ระหว่าง (.....) โจทก์
..... จำเลย

เรื่อง.....

ข้าพเจ้า.....

ขอทำสัญญาปรากฏประนอมยอมความต่อหน้าศาลมขอความตาม
ที่กล่าวต่อไปนี้.

ข้อ ๓.....

๗๐ ยัม, ฝากทรัพย์, เก็บของในคลังสินค้า, ปราณประนอม, การพะนันขันต่อ

ข้าพเจ้าได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ.

..... โจทก์

..... จำเลย

คู่ความได้ลงชื่อต่อหน้าข้าพเจ้า

..... ผู้พพากษา

..... ผู้พพากษา

เมื่อทำสัญญายอมความกันเสร็จแล้ว คู่พพากษากมคพพพากษา
ตามยอมดงแบบต่อไป

(๒๘)

แผนกศาลใช้

คำพิพากษา

ตามยอม

คดีหมายเลขดำที่...../๒๔....

คดีหมายเลขแดงที่...../๒๔....

ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ศาล

วันที่

เดือน

พุทธศักราช ๒๔

ความ

โจทก์

ระหว่าง

จำเลย

เรื่อง

ผู้พิพากษาได้พิจารณาดำเนินการตามสัญญาปรานีประนอมยอมความระหว่าง
โจทก์และจำเลยในคดีนี้ครบถึงวันที่ เดือน

พ.ศ. ๒๔ เห็นว่าชอบด้วยกฎหมายแล้ว จึงประชุมพร้อมกัน

พิพากษาให้คดีเป็นอันเสร็จเด็ดขาดไป ตามสัญญาปรานีประนอมยอม

ความนั้น

ผู้พิพากษา

ผู้พิพากษา

ผลแห่งสัญญาปรากฏประนอมยอมความ

ตามมาตรา ๘๕๒ ได้บัญญัติไว้ว่าเมื่อคู่พิพาทได้ทำสัญญาปรากฏประนอมยอมความกันแล้วมีผลดังต่อไปนี้คือ

(๑) สิทธิเดิมที่ให้โอกาสแก่คู่พิพาทเรียกร้องจากกันและกันเป็นอันระงับสิ้นไปเพราะถือว่าแต่ละฝ่ายยอมลี้ดระแล้ว

(๒) คู่สัญญาได้สิทธิใหม่ตามที่ได้แสดงไว้ในสัญญาว่าเป็นของตน คู่สัญญาจะฟ้องร้องตามสิทธิเดิมไม่ได้

ฎีกาที่ ๒๓๒/๒๔๘๓ คดีระหว่างนายแดง แก้วเบีย โจทก์ นางทองคำ แก้วเบีย จำเลย ในคดีนั้นโจทก์จำเลยทำสัญญายอมกันต่ออำเภอใจความว่าให้จำเลยเช่าข้างพัง "หุน" กับถูกข้างพังนั้นมาทำสัญญาให้โจทก์มีส่วนได้ในราคาข้างบนครึ่งหนึ่ง จำเลยจะนำข้างนั้นมาทำสัญญายังอำเภอณวันที่ ๒๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๐ บัดนี้จำเลยผิดสัญญา โจทก์จึงฟ้องเรียกเงินราคาข้างจากจำเลย ศาลฎีกาคัดค้านว่าสัญญายอมนี้ใช้ได้ตามมาตรา ๘๕๐, ๘๕๓, ๘๕๒ และสัญญาปรากฏประนอมจะทำได้ทุกได้ แต่ให้มีหลักฐานเป็นหนังสือ คดีนี้โจทก์จำเลยทำยอมกันถูกต้องแล้ว โจทก์ยอมมีอำนาจฟ้องเรียกค่าเสียหายในฐานะที่จำเลยผิดสัญญาได้ทีเดียว โดยไม่ต้องฟ้องขอให้บังคับจำเลยทำตามสัญญายอม จึงให้จำเลยใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์ ๓๕๐๐ บาท

สัญญาปรากฏประนอมที่ทำกันเอง นอกศาลมีผลต่างกับสัญญาปรากฏประนอมที่ทำกันในศาล คือ ถ้าคู่กรณีฝ่ายหนึ่งไม่ปฏิบัติตาม

สัญญาปรานีประนอมยอมความที่ศาลแล้ว คุกเรือนอกฝ่ายหนึ่งกรอง
ขอต่อศาลให้ศาลบังคับฝ่ายที่ผิดสัญญาหนีได้ทันที, ถัดถึงคราวยกคดี
ทรัพย์ ขายทอดตลาดมาชำระหนี้ได้ ส่วนในเรื่องผิดสัญญาปรานี
ประนอมที่หากันนอกศาล คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจะต้องฟ้องต่อศาล ขอ
ให้บังคับไปตามสัญญาปรานีประนอมที่หากันไว้

บุคคลใดทำ สัญญาปรานีประนอมได้

บุคคลที่มอำนาจทำสัญญาปรานีประนอมได้ก็คอบุคคลที่บรรลุนิติ
ภาวะหรือบรรลุนิติภาวะแล้วและมีขอพพาท

คือแทนซึ่งได้รับมอบอำนาจทั่วไปทำสัญญายอมความไม่ได้ (ดู
มาตรา ๘๐๓ ข้อ ๔) เว้นไว้แต่จะแต่งตั้งโดยฉะเพาะ และทนายความจะ
ทำสัญญายอมความในศาลได้ ก็ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๖๒

การพะนันและชั้นต่อ

ประมวลกฎหมายแพ่งของเรามีได้ ให้บทวิเคราะห์ศัพท์ไว้ว่าการ
พะนันและชั้นต่ออันคืออะไร. ทั้งไว้ให้เราเข้าใจเอาเอง แม้แต่พระราช
บัญญัติการพะนัน พ.ศ. ๒๔๗๗ ก็มีไว้ให้บทวิเคราะห์ไว้เพียงแต่ระบุ
ประเภทและชนิดของการพะนันไว้ในบทสุดท้ายพระราชบัญญัติเท่านั้น
เช่น, หวย, ไป, ถั่ว, ไข่ต่าง ๆ เป็นต้น.

ตามประมวลแห่งแบ่งเป็นการพะนันอย่างหนึ่งและชั้นต่อออกอย่าง
หนึ่ง แต่ทั้ง ๒ อย่างนมผลเช่นเดียวกันในกฎหมาย

การพะนัน คือการเข้าเดินเลี้ยง โชคด้วยความไหวพริบและฝีมือ
พะนัน เอาเงิน หรือ ทรัพย์สิน โดยชอบ ด้วย กฎหมาย หรือ มิชอบ ด้วย
กฎหมาย และผู้เดินทุกคนได้เข้าร่วมในการเลี้ยง โชคและผู้เดินบางคน
อาจจะไม่ได้ไม่เลี้ยงเมื่อเดินแล้วเช่นการพะนันไพ่ตอง, บิดเตี้ยครู ค
ผเหตวนเบนตน

ชั้นต่ออันคือ บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปต่าง มีความเห็นตรงกัน
ข้ามในเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่แน่นอนอันจะเกิดขึ้นในภายหน้า
ได้ตกลงซึ่งกันและกันว่าถ้าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นดังที่ได้คาดกันไว้แล้วฝ่าย
หนึ่งชนะและออกฝ่ายหนึ่งแพ้ ผู้แพ้จะต้อง ไซเงินหรือทรัพย์สินจำนวน
หนึ่งให้แก่ผู้ชนะ

หลักเกณฑ์สำคัญในการชั้นต่อคือฝ่ายหนึ่ง จะต้อง เสียเงินและ

อีกฝ่ายหนึ่งจะคงได้เงิน ถ้าทั้งสองฝ่ายชนะและไม่มีโอกาสเสียหรือ
ทั้งสองฝ่ายเสียและไม่มีโอกาสชนะ หรือทั้งสองฝ่ายไม่มีโอกาสแพ้
และชนะ การตกลงเช่นนี้ไม่ใช่ขั้นต่อ อีกประการหนึ่งจะคงปรากฏ
ว่าได้มีการตกลงระหว่างผู้ชนะต่อ การชนะต่อที่เขาใจยากคือการแทงมา
แข่งกับม้าบกเมกเกอร์ ผู้แทงมีความเห็นอย่างหนึ่งและบกเมกเกอร์มี
ความเห็นอีกอย่างหนึ่ง ทั้งสองฝ่ายจะได้หรือเสียในโอกาสที่มานอง
ผ่านบายชนะ ซึ่งเบบเรื่องที่ไม่แน่นอนว่าม้าตัวใดในหมู่หลายตัวจะมา
ชนะทีหนึ่ง หนึ่งต้นที่เกิดชนจากสัญญาเป็นหนึ่งต้นแห่งเกียรติยศจะฟ้อง
ตามกฎหมายหาได้ไม่.

การพะนันจะเป็นความผิดอาญาก็คือเมื่อกฎหมายบัญญัติห้าม
หรือมิได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานและต้องพะนันเอาทรัพย์กัน ฎีกาที่
๓๐๑๓/๒๔๗๔ คดีระหว่างอัยการเชียงใหม่ โจทก์ นายตำรวจกับพวก
จำเลย ซึ่งจำเลยเดินไพ่ป๊อกชนิด ๓๕ แต้ม แต้มได้พะนันเอาทรัพย์เดิน
แก่กันยังไม่มีความผิด.

การพะนันชนิดใดที่เป็นการผิด และไม่ผิดคือพระราชบัญญัติการ
พะนัน พ.ศ. ๒๔๗๓ มีคำพิพากษาฎีกาดังต่อไปนี้ คือ.

ฎีกาที่ ๕๙๓/๒๔๗๔ คดีระหว่างตำรวจนครบาล โจทก์ นายจรัล
หรือนายจรัลวาน จำเลย ซึ่งขอเท็จจริงได้ความว่าจำเลยประกาศใน
หนังสือพิมพ์จำหน่าย คุปอง มีเลขเครื่อง หมายเลข ใบหิน เป็นจำนวน
๓๐,๐๐๐ ฉบับ ๆ ละ ๑ บาท และให้โอกาสผู้ซื้อดูรางวัลตั้ง ๒๕ บาทถึง
๒๐๐๐ บาท โดยไม่ได้รับอนุญาตเมื่อครบ ๓ ปี แล้วจำเลยจะคืนเงินที่ขอ

พร้อมทั้ง ดอกเบี้ย ให้แก่ผู้ซื้อ และในระหว่าง ๓ บนนผู้ซื้อ ผิดทช จะเอา
คูปองนั้นมาแลกกับสิ่งของในร้านจำเลยได้ คำตัดสินคดีนี้ว่าเป็นการ
กระทำผิดต่อพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๓ มาตรา ๘-๙ เพราะ
คูปองนั้นไม่ใช่ ใบหุ้น และเป็นอบาย ชนิดหนึ่งตลอดวง ให้ผู้ซื้อหลงเชื่อ
ใครเลยจะรู้ได้วาระหว่าง ๓ ปี ร้านของจำเลยจะคงมีตัวอยู่หรือค่นย
หายอย่างไรให้ปรับจำเลย ๒๐๐ บาท

ฎีกาที่ ๖๕๓/๒๔๗๕ คำวินิจฉัยครบขาด โจทก์ นางหย่า แซ่มจำเลย
ในคดีจำเลยขายถ่ายให้แก่ผู้ซื้อห่อละ ๓ ถังต่าง ๆ ถ้าผู้ซื้อได้ห่อต้ม
กระดาศดี ก็ได้แถมพกถ่ายตามถังกระดาศ ราคาขายกัน ถ้าไม่มี
แถมพกก็ไม่ต่ำกว่าห่อละ ๓ ถังต่าง ๆ ดังนั้น คำตัดสินเห็นว่าจำเลยยังไม่
ผิดตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๓ เพราะเป็นการขาย
ท่อนองแถมพก.

ฎีกาที่ ๘๓๘/๒๔๗๖ คดีระหว่างคำวินิจฉัยพระนครขาด โจทก์ นาย
กิมเจ็ง ผู้ตั้งกรกาญจน์ จำเลย ซึ่งได้ความว่า จำเลยได้ประกาศขาย
ของจำเลยว่าจะแถมแบ่งหอม ๓ ซองแก่ผู้ซื้อสินค้าที่ร้านจำเลยเป็นราคา
๓ บาท และในจำนวนแบ่งหอมของจำเลยนั้น ได้คูปองตั้งแต่เลข ๓ ถึง
เลข ๓๘ ไว้ ซึ่งให้โอกาสแก่ผู้ซื้อได้แถมแบ่งหอมตามคูปองได้ถูกรางวัล
เป็นเงินบางและเป็นสิ่งของบ้าง ถ้าจำเลยขายของไม่ได้ถึงหมื่นบาท
แล้วรางวัลที่เป็นเงินจะลดลงตามส่วน ส่วนรางวัลที่เป็นสิ่งของนั้นคง
เต็มไม่ลด จำเลยขายของในร้านของจำเลยตามราคาสินค้าในท้องตลาด
ทั้งจำเลยแสดงให้เห็นว่า การที่จำเลยขาย เช่นนกเทากับขายของลดราคา

๓๐ เปอรเซนต์ ค่าตักฎการวินิจฉัยว่าเมื่อจำเลยเถียงว่าจำเลยชายของ
ตามราคาตลาด และโจทก์ก็ได้สืบว่าจำเลยชายมีตรา (กต่างคือชาย
เอากำไรมากแล้วแบ่งกำไรมาเป็นรางวัล) การกระทำของจำเลยเป็น
การค้าขายธรรมดา การประกาศให้รางวัลเท่ากับเป็นการแถมพก มิ
ได้เป็นการเลี้ยงโชคจำเลยยังไม่ผิด ให้ยกฟ้อง.

ฎีกาที่ ๓๒๓/๒๔๗๗ คดีระหว่างหลวงราชเบัญญา โจทก์ นาย
หัต เองยิบ นางกั ลังวาท จำเลย ซึ่งขอเท็จจริงโดยย่อๆ ได้ความว่า
โจทก์กับจำเลยตกลงกันว่า ถ้าโจทก์ให้ความให้จำเลยชนะ โจทก์จะ
คิดค่าจ้างว่าความกับจำเลย ๒๐๐๐ บาท, ถ้าโจทก์ว่าความของจำเลยแพ้
โจทก์จะไม่คิดเอาค่าจ้างว่าความเลย โจทก์ได้ว่าความให้จำเลยชนะ
โจทก์จึงฟ้องเรียกค่าจ้างว่าความตามที่ตกลงกัน. ค่าตักฎการวินิจฉัยว่า
สัญญาชนิดนี้ไม่ใช่สัญญาการพะนันและขันต่อ โจทก์ฟ้องขอให้บังคับ
ได้ตามกฎหมาย. และในฎีกานี้ยังกล่าวไว้ว่าลักษณะที่เป็นพะนันนั้น
ต้องเป็นไปในทำนอง การแสวงหาผลประโยชน์โดยอาศัยการเลี้ยงโชค
อย่างเดียวไม่ต้องตรงแรงอย่างหนึ่งอย่างใด และไม่เกี่ยวกับส่วนใดได้เสีย
ในทางที่ชอบ. ส่วนข้อตกลงที่อาศัยเหตุการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่แน่นอน
นอนเป็นการกำหนดค่าจ้าง ซึ่งจะต้องชดใช้ให้แก่การพนันไม่เรียกว่าเป็น
การพะนันหรือเลี้ยงโชคเลย.

สัญญาประกันชีวิตเป็นการขันต่ออันหนึ่งตามกฎหมายยอมให้ฟ้อง
ร้องได้ เช่นเราประกันชีวิตไว้กับบริษัทหนึ่งกำหนด ๒๐ ปี ถ้าภายใน

๒๐ ปีเราตาย บริษัทจะจ่ายเงินให้แก่ผู้ใดผู้หนึ่งที่ไต่ระบบไว้ในสัญญาเป็นจำนวนเงินหมื่นบาท และในระหว่าง ๒๐ ปีที่เรายังไม่ตาย เราจะต้องจ่ายเงินให้แก่บริษัทปีละ ๕๕๐ บาท คงสัญญาอนุญาตยอมล้มบุรณไว้บังคับได้

ตามมาตรา ๘๕๓ บัญญัติว่าอนการพะนั้นขันค่อนน ทาบว่าหาก่อให้เกิดหนีไม่ เพราะฉะนั้นจะฟ้องเรียกเงินจากผู้แพ้ไม่ได้ และดังที่ได้อธิบายไปในการพะนั้นหรือขันค่อก็จะทวงคืนไม่ได้ เพราะเหตุหาผิดหน้อย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้ ทงนก็เทียบได้ว่าหนัดนในการพะนั้นนเป็นหนัดนตามหนาทศธรรม ผู้ให้ไม่มดตชทจจะรบคณทรัพย์(ตามมาตรา ๔๐๘ ข้อ ๓) และความตกลงใด ๆ ที่ผู้ได้พะนั้นขันค่อทำให้แก่ฝ่ายที่ชนะเพื่อใช้หนการพะนั้นขันค่อนนก็บังคับไม่ได้ เช่นได้ไฟพันบาท ผู้ได้ทำสัญญาโอนเรือหนึ่งให้ สัญญานั้นใช้ได้

ส่วนการออกสลากกินแบ่งหรือสลากกินรวบนั้น ถ้ารัฐบาลให้อนุญาตหรือตั้งขายนั้นแก่การพนันเพราะรายได้ ก็เป็นการผูกพันอันชอบด้วยกฎหมาย คู่สัญญาฟ้องร้องบังคับไม่ได้ มิฉะนั้นแล้วก็ต้องใช้บังคับตามมาตรา ๘๕๓ (ตามมาตรา ๘๕๔)

สลากกินแบ่งในฉบับภาษาอังกฤษใช้คำว่า "Lottery" คือการรวมทุนกันซื้อสลากไว้จำนวนเงินสุทธิต่าง ๆ ก็เอาเงินนั้นเพื่อหักค่าใช้จ่ายออกแล้วมาแบ่งเป็นรางวัลต่าง ๆ โดยการเสี่ยงโชค

สลากกินรวบนั้นใน ระเบียบภาษาอังกฤษใช้คำว่า "Raffle" คือ การออกสลากมีจำนวนจำกัดเพื่อ เดียง โชคเอาดังของ อีกอย่างหนึ่ง และเจ้าของดังของนั้นเป็นผู้ ได้เงินที่ขายดังทั้งหมด เช่น ออกสลาก ๓๐๐๐ ระเบียบ ๆ ๑ บาท สำหรับรายนตร์เก่งหนึ่งคน ผู้ซื้อสลากถูกเก็บเอา รายนตร์ไป ส่วนเจ้าของรายนตร์ (คือผู้ออกสลาก) รับเงิน ๓๐๐๐ บาท ไปคนเดียว

เพื่อป้องกันมิให้บุคคลมีส่วนร่วมในการพะนัน มาตรา ๘๕๕ บัญญัติ ว่าตัวเงินหรือเอกสารอย่างอื่นทุกระบบซึ่งออกให้เต็มจำนวน หรือแต่ โดยส่วนเพื่อแทนเงินใด ๆ อันได้แต่ชะระพะนันหรือขันต่อออกดี หรือออก ให้เพื่อใช้เงินทยมมาใช้ในการพะนันหรือขันต่อออกดี ท่านว่าไม่ล้มบรรณ เพราะฉะนั้นถ้าเราทราบว่าเราจะมายืมเงินเราไปเดินการพะนันหรือไปใช้ หินการพะนันแล้ว เราไม่ควรให้เขาไปเพราะเราจะฟ้องร้องไม่ได้. ส่วน ตัวเงินดังกล่าวข้างต้นนั้นเป็นของที่เปลี่ยนมือกันได้ บุคคลที่ ๓ รับไว้ โดยสุจริตโดยไม่ทราบว่าตัวเงินนั้นออกให้เนื่อง จากหนี้ ผู้ออกตัวจะ ยกมาตรา ๘๕๕ ขันต่อผู้บุคคลที่ ๓ ไม่ได้ ผู้ออกตัวจะต่อสู้ว่าตัวเงินนั้น ไม่ล้มบรรณได้ก็แต่เฉพาะเจ้าหนี้ผู้ชะระการพะนันเท่านั้น. เช่นเราแพ้ พะนันนายมี ๓๐๐ บาทเราเขียนเช็คให้นายมี ๓๐๐ บาท นายมีเอาเช็คไป โอนให้แก่นายมาแต่นายมาโอนเช็คคนไหนให้คนอื่นอีกทอดหนึ่ง. เราจะต่อสู้ว่าเช็คนั้นไม่ล้มบรรณกับผู้รับโอนไม่ได้ เราต่อสู้กับนายมีได้คนเดียว เท่านั้น

ฎีกาที่ ๒๖๕/๒๔๗๐ คดีระหว่างนายเที่ยง โจทก์ นายบัว นายจิตรี

จำเลย ซึ่ง โจทก์ฟ้องเรียกเงินตามสัญญากรวมทั้งดอกเบี้ย ด้วยเงิน
๓๒๘๒ บาท จากจำเลยที่ ๑ และจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นนายประกัน จำเลย
ให้การต่อสู้ว่าหนี้หนี้เกิดจากการพระนั้น ค่าตุ๊กตาตัดสินฟ้องขอเท็จจริง
ว่าหนี้หนี้เกิดจากการพระนั้นอันผิดด้วยกฎหมายให้ยกฟ้อง โจทก์

นอกจากออกดอกเบี้ยหรือทำเอกสารเพื่อชำระหนี้การพระนั้นแต่
กฎหมายยังต้นนิษฐานไว้ก่อนว่าเงินใด ๆ ที่ให้ยืมกันในขณะกำลังเดิน
การพระนั้นหรือชดเชยในเวลาดำเนินการที่เดิน เงินนั้นได้ให้ยืมกันไปเพื่อเดิน
การพระนั้นหรือชดเชยจะฟ้องร้องเรียกคืนไม่ได้ ตกเป็นหน้าที่ของผู้ให้ยืม
จะนำสืบว่าได้ยืมไปเพื่อกิจการอย่างอื่น ๆ นอกจากเพื่อเดินการพระนั้น

